HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

GRATIS!

Zij die met of na 1 October e.k. als lid tot de Vereeniging toetreden, ontvangen gratis het Koloniaal Weekblad over het laatste kwartaal van dit jaar (minimum contributie *f* 5.— 's jaars).

Crisis-Steuncomité voor Nederl.-Indië.

te 's-Gravenhage.

Bijdragen voor bovengenoemd Comité en bestemd tot leniging van den nood, waarin in Indië vele landgenooten en inheemschen, tengevolge van de economische wereldcrisis, verkeeren, worden gaarne ingewacht bij den Penningmeester van het Comité, giro No. 198000.

Ook op de giro-rekening No. 14574 van het Hoofdbestuur van de Vereeniging „Oost en West" kunnen voor hetzelfde doel gelden worden gestort of bijgeschreven.

Dat een ieder, naar zijn kunnen moge helpen! Ook kleine bijdragen zijn van harte welkom.

HET HOOFDBESTUUR.

Brieven van H. F. Tillema.

Op reis door Borneo.

De eerste etappe volbracht!

(29 December 1931—23 Augustus 1932)

Met z'n drieën, de heer Israël, ass.-Resident van Boeloengan, de heer De Rooy, arts, wnd. civiel gezaghebber, en ik gingen we naar beneden (de rivier af). De heer Antonio, (wnd. militair commandant) had voor ons uitgezocht: het meest ervaren hoofd, de beste roeiers, de beste prauw. Aan het afvaren eener rivier met zware stroomversnellingen is altijd gevaar verbonden, maar uit bovenstaande mededeeling blijkt, dat dit voor ons al heel gering was. In mijn ruime prauw, waarin een bank was met voldoende ruimte om de beenen uit te strekken, voelde ik me heel wat beter dan op de heenreis toen ik de laatste weken als zitplaats had een blik en zoo weinig ruimte, dat ik meestal de beenen min of meer in een knoop moest leggen. Het water was hooger dan op de heenreis. We maakten dus een goed vaartje. Talrijke herinneringen aan Longnawang dreven op de rivier. 't Waren pisangstammen, die in die groote kampong waren gekapt omdat ze de toetreding van licht en lucht verhinderden. Met groote vreugde hadden we de boomen, die toch geen vruchten droegen, zien kappen, omdat ze in sanitair opzicht verkeerd waren.

We waren eenige dagen voor het militair transport vertrokken, omdat de heer Israël in eenige kampongs vergaderingen wenschte te beleggen en ik nog iets kon filmen, dat me voor dien tijd om godsdienstige redenen niet was gelukt. Ik bedoel het maken van potjes (volgens vermoedelijke een zeer oude techniek) iets wat men alléén voor het „planten" mocht doen. Vreezend, dat weer godsdienstige redenen het ook dezen keer zouden beletten, had ik den Resident van Suchtelen om hulp gevraagd. Men moet weten, dat de „Compenie", een groote magische kracht bezit, een kracht die overgaat op haar vertegenwoordigers, zoodat deze heel wat gedaan krijgen. Laat ik volstaan met te melden, dat alles keurig in orde was toen we in de kampong, waar het pottenmaken geschiedt, aankwamen.

Tot dusver ging alles best: kiams, die op de heenreis bij laag water heel wat last hadden veroorzaakt, merkte ik niet eens op, alle „steenen" zaten onder water. Maar toen kwam het! Het hoofd van de Dajaks had een „boeroeng djahat", (een ongeluk voorspellende vogel) gezien en wel één van de ergste soort. Hij wou terug. Dat gaf heel wat gepraat tusschen dokter, ass.-Resident en Oesat, het Dajak-hoofd. Nu zouden de heeren wel hebben kunnen gelasten, om door te gaan, maar een bevel is in dergelijke gevallen psychologisch verkeerd. Praten, redeneeren, een middel vinden om het kwaad af te wenden, is veel beter. Een oud kamponghoofd wist raad en vertelde ons hoe er gehandeld moest worden opdat er bij het doorvaren geen gevaar meer zou dreigen. Eerst werd er geofferd in het klein en maar kort aan den oever van de rivier en later in de eerstvolgende kampong den heelen avond. Toen had Oesat zijn zielerust weer, en kon de tocht voortgezet worden.

Bij een Poenan-kampong gekomen, nadat we ongeveer een week hadden gevaren, nam ik afscheid van den heer De Rooy, die mij zoo goed de gelegenheid had gegeven te zien, wat ik moest zien en ook van de twee Kenjahoofden, die steeds onze begeleiders waren geweest en die mij door hun hulpvaardigheid een groote steun waren geweest en van wie ik had leeren houden. 't Afscheid viel mij zwaar.

De heer Israël had uitgerekend, dat het militair transport vermoedelijk 's ochtends pl.m. 8 uur ons zou hebben ingehaald, zoodat we, om zeker te zijn om 7 uur op de grintbank op de rivier waren, die de plaats van het rendez-vous zou zijn. Om 3 uur in den namiddag kwam het transport aan. 't Wachten op een grintbank in de gloeiende zon is geen pretje, maar we waren nu toch blij, dat we eindelijk op konden schieten. Alles ging voorloopig best. Bij het passeeren van een stroomversnelling echter zag ik de koelies van onze prauw omkijken, met de armen teekens geven, waarop ik ook omkeek en tot mijn spijt zag, dat een der laatste prauwen door de hoogste golven voer en er niet uit kon komen; de golven sloegen er achter in, de boot raakte vol en sloeg om. Onmiddellijk remden alle prauwen. Al heel gauw dreef de omgeslagen prauw waaraan de roeiers zich boven water hielden, ons achterop, evenals de inhoud, waaronder een van mijn koffers; 't was merkwaardig te zien, hoe gauw alles in de andere prauwen was geladen, hoe snel de roeiers de omgeslagen boot weer hadden gekeerd en leeggeschept.

Daar springen zes van onze roeiers plotseling in het water, zwemmen zoo hard ze kunnen naar den kant en binden onze boot vast aan een boomtak met het lange trektouw, omdat heel dichtbij benedenstrooms, weer een kiam dreigt en een veel zwaardere. De boot schiet los, de tak is gebroken. Binnen enkele seconden is ook dit weer verholpen en konden we uit de boot en langs den oever verder gaan. Alles was in orde, alleen speet 't me, dat ik dit hoogst interessante voorval niet had kunnen filmen. 'k Vermeld even, dat 's avonds bij het nazien van den inhoud van de verdronken koffer bleek, dat de waterschade gering was.

Voor den heer Israël en mij had het voorval een onaangenaam gevolg: de Kenja-aanvoerder, eerst al voorzichtig, werd nu nog voorzichtiger voor z'n kostbare levende barang en in plaats van door de kiams te varen, werden we verzocht er langs te loopen. En dat is nu werkelijk geen pretje. Een paar keer is niet erg, maar 'n keer of tien op een dag is irriteerend onaangenaam, vooral als men op handen en voeten scharrelende over gladde of puntige keien en rotsblokken ziet, dat de prauwen met snelle vaart keurig netjes al die kiams „nemen". De heer Israël had wel kunnen bevelen ons mee te nemen maar psychologisch zou zulk een bevel geheel misplaatst zijn. En de heer Israël was een te goed bestuursman om er zelfs maar aan te denken. Beiden vonden we dat urenlange geklim echter meer dan vervelend.

Weer kwamen we bij een kiam. Nu is het ge-

woonte, dat de beste roeiers eerst poolshoogte gaan nemen, voor men 't waagt er door te gaan, elke stand van het water heeft zijn bijzondere eischen bij het afvaren. Welke, kan alleen een onderzoek van nabij leeren. Oesat ging dus met een tiental zijner getrouwen kijken, om dan te beredeneeren, hoe er moest worden gevaren. Ik merk op, dat de Kenja in de kiam z'n boot even goed in de hand heeft, als een Hollandsche jongen z'n fiets in het meest-drukke verkeer. De mannen kwamen terug en de heer Israël en ik keken elkaar begrijpend aan: we zouden weer voor gems of steenbok moeten spelen. Maar Oesat zei niets, keek alleen nog strakker dan gewoonlijk. Op de vraag van den heer Israël wat hem hinderde, antwoordde hij, dat de kiam wel niet zoo gevaarlijk was, maar, toch wel zoo, dat hij graag had dat wij liepen, maar.... dit was niet mogelijk omdat de rotsen veel te steil en te hoog waren. Wij glunderden bij dit antwoord. Eindelijk zouden wij eens de sensatie hebben, door een kiam te „keilen". Gevaar was er immers niet bij. Wij hadden het beste „hoofd", de beste roeiers (er waren er bij die de reis al 17 keer hadden gemaakt). Bovendien: als de boot omslaat, waagt de Kenja zonder bedenken zijn leven om den Toewan te redden. En dan hadden we ook de beste prauw. 't Ging schitterend. Het mooiste is eigenlijk het zien werken van die flinke kerels. De bemanning is met de prauw als het ware samengegroeid, is er één mee. Ieder roeier weet elk oogenblik (en die oogenblikken zijn steeds ondeelbaar kort) precies wat hij doen moet om te voorkomen dat de boot in de draaikolken en golven op steenen of rotsen stoot. Als dit gebeurt, is in de kiams alles reddeloos verloren. We hebben nog eenmaal het genoegen gehad een kiam te nemen, maar toen was 't afgeloopen. Nog iets merkwaardigs wil ik meedeelen. De heer Israël vertelde me dat bovenstrooms op Pangean(?) (het bivak waarin ik op de heenreis anderhalve dag op het vallen van het water had zitten wachten) zich een kiam bevond. Ik had op de heenreis op die plaats niets gezien. Inderdaad bleek er een kiam te zijn, die erg lang was en hier en daar nog al „djahat", we waren er door en stopten. Ik liep een trap af, waarin ik op de heenreis met mijn zakmes een teeken had gemaakt; dat den hoogsten waterstand toen aangaf! Het bleek, dat die waterstand thans 6 meter lager was. Vandaar dat ik van de kiam niets had gemerkt.

Toen we verder voeren, werden twee prauwen met boomstammetjes aan elkaar verbonden. Over deze prauwen werd een flink dak gemaakt van pl.m. 13 bij 4 M. Onze veldbedden werden er in geplaatst en zoo konden we liggend (wat een aangename afwisseling was, nu het dagenlang zitten en het loopen langs de Kiam) de kust aan ons voorbij zien trekken. 's Nachts werd er doorgeroeid. Zoo kon ik de aansluiting naar Samarinda halen. Zingend — om niet in slaap te vallen — roeiden de Kenja's door. Onbegrijpelijk is hun uithoudingsvermogen! Tijdig kwamen we te Tandjong-Seilor aan. De roeiers konden eenige dagen een welverdiende rust genieten.

De eerste étappe was volbracht. Ik was weer in de bewoonde wereld. Er volgen nu nog een tweetal tochten van korten duur. Ongeveer half November hoop ik die achter den rug te hebben. Dat is dan het einde van mijn zwerven door het onbekende land met de sympathieke Dajaks.

H. F. TILLEMA.

Peter Stuyvesant, Gouverneur van Curaçao en Nieuw Nederland.

„Een reghten lyffhebber ende Pariot dezer provincie ende een voorstander der gereformeerde religie".

(Verklaring van Burgemeester en Schepenen van Nieuw Amsterdam bij Stuyvesants vertrek om zich voor de overgave te verantwoorden).

Onder de figuren in de koloniale geschiedenis worden de namen van Coen, van Riebeeck, van Aerssen van Sommelsdijck en Stuyvesant genoemd: Mannen, die geschiedenis hebben gemaakt.

Van den op 12 October 1592 te Dokkum geboren Fries Peter Stuyvesant, „stijfkoppige Piet", wordt hier een en ander uit zijn merkwaardige loopbaan in herinnering gebracht, gedeeltelijk ontleend aan de W. I. Gids van 1926.

Aanvankelijk zeeman, klom hij in de West-indische compagnie op en werd in 1643 directeur van Curaçao, dat in 1634 door Johannes van Walbeeck op de Spanjaarden veroverd was. Hij was een autocratisch bestuurder, met een vasten wil, die geen anderen naast zich duldde en zich weinig aan de meening van zijn Raadsleden stoorde Curaçao werd als een steunpunt voor den handel beschouwd en kapers waren er steeds op de kust. Zoo schreef hij aan de Staten van Zeeland: „dat eenige negocianten de Wilde Cust seer onvrij maecken ende d'Indianen door gewelt en overlast

't welcke haer aengedaen wort, van de genegentheyt t'onswaerts heel affkeerigh maecken, alsmede dat van d'eilanden veel toebacq onder den naem van Eustatio gerimitteert wort, ende noch dat verscheyde schepen van deze landen, haere waeren aen de eylanden gelost hebbende, met Engelsche commissie ende vlagge bevaeren de Custe van Africa om negros, die sij wederom elders vermangelen."

Tal van Hollandsche kolonisten hadden zich op Curaçao neergezet en oefenden den tropischen landbouw uit. Curaçao werd al spoedig een middelpunt van slavenhandel. Geldelijk voordeel schonk dit eiland aan de W.-I.-Compagnie niet en bezuinigen was Stuyvesant's wachtwoord. Bij een poging om de Spanjaarden van Sint Maarten te verdrijven had de directeur in die actie een been verloren en in 1644 vertrok hij naar Nederland om geneeskundige hulp te zoeken. Volgens den Engelschen geschiedschrijver Wilson, ging hij naar Nederland „for the final amputation of a part of his right leg". Dit zou volgens anderen reeds op Curaçao zelf zijn geschied en de traditie bestond, dat dit afgezette been op de begraafplaats bij Monte Verde begraven was, nog bekend onder den naam van „Stuyvesants kerkhof". Wanshington Irving schreef, dat hij trotsch was op het kunstbeen, meer dan op al zijn andere ledematen tezamen en het „was galantly enchased and relieved with silver devices".

Zijn voorstellen in Nederland om Curaçao, Aruba, Bonaire met Nieuw Nederland tot één kolonie te vereenigen vielen in Nederland in goede aarde en met den titel van directeur-generaal werd Stuyvesant aangesteld, die daardoor zijn bezuiniging kon doorvoeren, want „om de eylanden te mainteneeren in maniere als het tot nog toe was gerekent, sulcx de Comp. te swaer zou vallen". De Staten-Generaal keurden de benoeming goed en daar hij haast had met zijn vertrek, legde hij op denzelfden dag van zijn benoeming den eed af.

Met vier uitgeruste schepen verliet hij na vier maanden Nederland met troepen om naar het eiland Manhattan in Nieuw Nederland te vertrekken. Onderweg landde hij op Curaçao, waar hij als vice-directeur Lucas Rodenburgh achterliet om den 11en Mei 1647 in Nieuw Nederland aan te komen. Op Curaçao zouden 12 militairen onder een commandant „van cleyne gagie" worden geplaatst en de vier forten van Nieuw Nederland zouden van voldoende bezetting worden voorzien.

Om de kolonie Curaçao te „peupleeren" wilde men uit de aalmoezeniers- en weeshuizen 300 à 400 jeugdige personen lichten, jongens en meisjes van 10 tot 15 jaar, „doch met haer bewillinge". Het eiland werd voorts bestemd „tot beneficeringe van den slaefschen handel" en zoo geschiedde het, dat buitgemaakte Esopus Indianen, welke Stuyvesant in 1660 gedurende de Indianenoorlogen in Nieuw Nederland in handen gevallen waren, als bannelingen naar Curaçao en Bonaire werden gezonden om met de Compagnies-slaven den grond te bewerken. Curaçao werd een centrum van slavenhandel, dat toen groote winsten aan de Compagnie opleverde.

Stuyvesant deed alles om den handel van Nieuw Nederland te bevorderen, de kolonisatie te bevorderen en van 700 inwoners steeg de bevolking weldra tot 10.000. Hamelberg getuigt: „Het laat bijna geen twijfel over of de grondslagen van de groote welvaart, waarin zich later Nieuw Nederland als Engelsche kolonie mocht verheugen, werden door Stuyvesant gelegd".

Het borstbeeld van Stuyvesant.

Een gemakkelijke tijd hadden de kolonisten onder Stuyvesant niet. Arbitraire-maatregelen, hoogloopende geschillen met de burgerij, onrechtmatige handelingen waren schering en inslag en remonstranties bij de bewindhebbers waren het gevolg. Elke poging om een vertegenwoordiging in het leven te roepen werd met kracht onderdrukt. Ook Stuyvesant evenals zijn voorgangers, weigerde in den beginne het verzoek der „Boeren Reeckels„ om een Raad samen te stellen. Eenige jaren later was hij echter op aandrang uit Holland genoodzaakt een eigen bestuur: Burgemeester, Schout en Schepenen van Nieuw-Amsterdam te erkennen, maar de samenwerking liet veel te wenschen over.

Maar men kon hem niet gemakkelijk kwijt. Hoewel hij zich herhaaldelijk moest verantwoorden, werd hij gehandhaafd, blijkbaar omdat de kolonie onder zijn bestuur zichtbaar vooruitging.

Doch er lagen kapers op de kust en wel de Engelschen. Aan de kolonie Nieuw Nederland grensden Britsche volksplantingen waarmede ook voortdurend grensgeschillen voorkwamen, welke niet steeds op bevredigende wijze voor de W. I. Compagnie werden beslist.

Eindelijk brak de tweede Engelsche oorlog uit. Onder bevel van kolonel Richard Nicolls verscheen er een Britsche vloot voor Nieuw Nederland, die van de kolonie overgave eischte. Stuyvesant weigerde de proclamatie aan de burgerij kenbaar te maken, aangezien hij deze als een zuivere bestuurszaak beschouwde. De opvliegende gouverneur ontstak bij dat geschil in zulk een woede, dat hij den brief van Nicolls in stukken scheurde, den burgemeester in het gezicht wierp, zijn pijp stuk sloeg op het gezicht van een ander en een derde een kwispeldoor naar het hoofd wierp, waarna hij de vergadering verliet en men alleen het klotsen van zijn houten been hoorde. De stijfkoppige Pieter was niet tot rede te brengen en van verdediging, welke in een bloedbad zou eindigen, wilde hij niets weten, totdat de predikant Megapolensis hem met den Bijbeltekst Lucas XIV vers 31 en 32 overtuigde (waarin gezegd wordt, dat men alvorens aan te vallen moet overwegen of men kracht genoeg heeft om met tienduizend te ontmoeten, wie met twintigduizend komt). Hierop zwichtte hij en teekende de capitulatie op 8 Sept. 1664. Nieuw Amsterdam werd New York en de zijden vlag met de driekleur voor zijn huis, die daar in 1653 geheschen was, toen de nederzetting officieel den naam Nieuw Amsterdam ontving, werd door de Union Jack vervangen. De zijden vlag van Stuyvesant werd later door een Engelsche dame als bedsprei gebruikt.

Hij verantwoordde zich in Nederland voor de overgave, welke aan de schuld van de W. I. Compagnie te wijten was, die niet voor voldoende strijdmiddelen gezorgd had.

Stuyvesant keerde in 1668 naar Manhattan-eiland terug om op zijn bouwerij te blijven wonen, waar hij in 1672 stierf. Washington Irving noemde hem „a valiant soldier, a loyal subject, an upwright governor and an honest Dutchman". Op de plaats waar zijn woning had gestaan verrees later de Ned. Hervormde kerk en nadat deze door brand vernield was, de St. Marks Epescopal Church. In die kerk is zijn praalgraf met enkel naam en datum van overlijden gebeiteld ,maar niet het grafschrift, dat predikant Hendrick Selyns aan zijn nagedachtenis had gewijd: „Stuyft niet te seer in 't sant, want daar leyt Stuyvesant."

In den familiegrafkelder werden nog 82 van zijn nakomelingen bijgezet. Een der laatsten was miss Catherine E. S. Stuyvesant in 1924, die in rechte lijn van den gouverneur afstamde. Tot 1869 heeft de beroemde pereboom gestaan in zijn voormalige uitgebreide tuinen, waaronder stijfkoppige Pieter met zijn vrienden in den ouden tijd hun pijpen plachten te rooken, n.l. op den noordoostelijken hoek van de 3de Avenue en de 13de straat. Als symbool wordt die pereboom door zijn talrijke nakomelingen in Amerika nog gebruikt op al hun drukwerken.

Koningin Wilhelmina schonk in 1915 zijn borstbeeld, dat in den tuin van de kerk werd geplaatst, dicht bij den familiegrafkelder, van St. Marks-in-the-Bouwerie. In de St. Marks News Letter (kerkelijk gemeenteblad) van Nov. 1930 werd een foto van een plechtigheid opgenomen en het besluit van de vergadering van rector, kerkvoogden en kerkeraadsleden van 27 October, dat als volgt luidt:

„Overwegende, dat St. Marks-in-the-Bouwerie staat op grond, welke sinds 1660 voor godsdienstig doel in gebruik is, daar P. Stuyvesant daar zijn huiskapel bouwde; overwegende, dat St. Marks-in-the-Bouwerie op zijn kerkhof de overblijfselen van Petrus Stuyvesant en velen van zijn familie bewaart; overwegende, dat de bijzondere belangstelling, welke St. Marks-in-the-Bouwerie voelt voor al wat behoort tot den Hollandschen tijd van Manhattan, door Koningin Wilhelmina wordt gewaardeerd, blijkens het vriendelijk aanbod van Stuyvesant's borstbeeld, vervaardigd door Toon Dupuis, aan de bevolking van Nieuw-York in 1915; hebben rector, kerkvoogdij en kerkeraad, in verband met de opvoering van Vondel's epos Lucifer in het Engelsch op 12 October 1930 ter eere van den 338sten geboortedag van Petrus Stuyvesant besloten ter kennis van H.M. Wilhelmina, Koningin der Nederlanden en haar volk tot hun hooge voldoening te brengen, dat de Stad van Nieuw-York, door een delegatie van schoolkinderen, de gelegenheid te baat nam, om een krans te leggen bij de buste van Petrus Stuyvesant."

Ter bevestiging en versterking van de historische banden tusschen de Nederlandsche cultuur en de kerkgemeente is toen een kerkbank tot permanent gebruik door vertegenwoordigers der Nederlandsche Regeering afgestaan, waarbij de hartelijke wensch werd uitgesproken de parochie te willen beschouwen els steeds dankbaar voor het edele Hollandsche werk aan deze stad en de natie gedaan.

FRED. OUDSCHANS DENTZ.

Boekbespreking.

Koelie, door M. H. Székely—Lulofs (N.V. Uitgevers-Maatschappij Elsevier, Amsterdam, 1932). Deli-contractanten in de Letterkunde

Dit boek was voor mij nà „Rubber", het vorige boek van de schrijfster, eerlijk gezegd, een teleurstelling. Niet om het verhaal erin, in vergelijking met dat in het vorige boek. Maar in „Rubber" heb ik genoten van de schildering van een rubber onderneming in ontginning, van den tocht naar Brastagi, van de Karo-hoogvlakte, enz. Al deze bekende beelden heeft de schrijfster met haar talentvolle beschrijvingen voor mij weer levend weten te maken. En dat miste ik in „Koelie", vond ik althans daarin in beduidend mindere mate. Zoo schrijft mr. J. F. A. M. Buffart in de „Rijkseenheid" en hij vervolgt:

Maar ik miste nog meer, ik miste het boeiende van het verhaal, dat mij — ik zou haast zeggen: ondanks de beschreven feiten — in „Rubber" zoo getroffen had. Daarom stelde ik mij de vraag: ligt dit aan mij of ligt het aan de schrijfster? En ik meende tot de conclusie te moeten komen, dat het aan haar lag.

Reeds Henri Borel wees er in zijn bespreking van „Koelie" (Het Vaderland van 25 September j.l.) op, dat de schrijfster in dit boek verhalen uit de oude doos doet. In „Rubber" beschreef zij daarentegen, wat zij, althans in hoofdzaak, zelf beleefd had; dat stond haar dus veel levendiger voor den geest, dan wat zij uit den mond van anderen gehoord heeft en nu in „Koelie" weergeeft, al doet zij dit ook thans, alsof het uit het zeer nabije verleden, uit haar eigen tijd is.

Op den verkeerden indruk, die daarmede kan worden gewekt, wees Henri Borel ook reeds. Pas

tegen het einde van het boek (blz. 178, d.i. dus 10 bladzijden voor het einde) geeft de schrijfster even en slechts terloops aan, dat al het voorgaande verhalen zijn uit „de oude tijden, toen er nog geen auto's waren en nog geen arbeidsinspecteurs (deze combinatie is van de schrijfster, niet van mij). Men moet een zeer oplettend lezer zijn, anders leest men hierover heen. En men moet bovendien een van de toestanden op de hoogte zijnd lezer zijn, om de volle beteekenis hiervan te kunnen begrijpen. Want uit dit eene zinnetje blijkt, dat het belangrijkste deel van het verhaal speelt in den tijd van vóór de instelling der arbeidsinspectie (1905), terwijl de schrijfster pas omstreeks 1918 in Deli is gekomen en met de arbeidstoestanden daar heeft kunnen kennismaken. Het boek is dus niet alleen een beschrijving van vroeger bestaan hebbende toestanden, maar ook van toestanden die de schrijfster, althans grootendeels, niet zelf heeft meegemaakt.

Ik wil hiermede geenszins zeggen, dat haar verhaal, in groote trekken genomen, niet waar zou zijn. Maar het mist elke actualiteit. En het leek mij noodig dit goed in het licht te stellen, omdat anders maar al te gemakkelijk daarover zou worden heengeloopen en uit dit boek geheel ten onrechte een wapen zou worden gesmeed tegen de tegenwoordige toestanden. Overigens kan van het hier gegeven verhaal vrijwel hetzelfde worden gezegd, als B.H. bij zijn bespreking van „Rubber" (De Stuwing, maandblad van de A.M.V.J., van Augustus j.l.) over het daarin voorkomende opmerkt. Namelijk, dat ieder onderdeel op zich zelf waar kan zijn, maar het geheel een verkeerden indruk van den werkelijken toestand geeft. Met dit verschil dan nog, dat in „Rubber" vrij recente en hier — in „Koelie" — gewezen toestanden worden beschreven. En bovendien, dat hier — kan het anders, waar de schrijfster niet uit eigen ervaring vertelt? — „Dichtung und Wahrheit" meer door elkaar zijn geweven dan in schrijfsters eerste boek.

Een voorbeeld van dit laatste levert de beschrijving van de wijze, waarop Roeki, de hoofdpersoon van het verhaal, contract voor Deli teekent (blz. 26 en 27). In den tijd, dat het verhaal moet spelen (den aanvang van de rubbercultuur), werd reeds van overheidswege in de havenplaatsen toezicht op de emigranten gehouden, wat betreft hun reispassen en of zij vrijwillig vertrokken en moest onder de contracten een ambtelijke verklaring voorkomen, dat de betrokken ambtenaar zich ervan overtuigd had, dat de contractanten met den inhoud van het contract bekend waren en hun voorschot hadden ontvangen. En al neemt men nu ook aan, dat er ambtenaren waren, die er zich met een Jantje-van-Leiden af maakten, zooals ons dat in het boek wordt beschreven, — het teekenen van het contract en het toezicht erop worden daarin zoo gecomprimeerd en door elkaar gehaald, dat er geen touw meer aan vast te maken is. Of geeft de schrijfster hier alleen weer, wat er van het gebeurde in het confuse brein van Roeki is overgebleven? Maar dan had zij dit op de een of andere manier dienen te doen uitkomen.

Hoogst tendentieus is ook de wijze, waarop de schrijfster in haar boek tegenstellingen schept. Tegenover elkaar worden gesteld de liefelijke idylle van het desaleven op Java en de harde realiteit van een ontginning in het oerbosch van Sumatra. Dat moet inslaan. Maar is niet juist. Zoowel het een — de idylle, als ze al bestaat, waaraan ik hard twijfel — als het ander is een uitzondering. Wil men een goede vergelijking treffen, dan moet men het normale desaleven stellen tegenover gewone ondernemingstoestanden. In zijn desa heeft een jonge van 14 jaar normaliter nog wel wat anders te doen dan zich „wakend-slapend, kauwend op een grasspriet" te laten „deinen" op den rug van een karbouw (blz. 4) en een jongeling van 17 jaar dan, den geheelen dag door, het van lapjes voorziene dradennet over de rijpende padi in beweging te brengen met zijn grooten teen, waaraan hij die draden gebonden heeft ten einde bij dit werk te kunnen liggen en op een uit een rijsthalm gemaakt fluitje te kunnen blazen (blz. 12) en verder laat in den middag alleen nog maar gras te snijden voor den karbouw (blz. 13). Wie had de sawah van Roeki, die alleen was met zijn oude grootmoeder, bewerkt? Tien tegen één, dat Roeki, die op de onderneming aan het graven wordt gezet in het slijk van een haast dichtgeslibde waterbedding (blz. 66), thuis in zijn desa naagenoeg hetzelfde werk in de modder van zijn sawah gedaan had. Misschien was het water dáár wat helderder dan in het oerbosch, maar zijn werktuig was hetzelfde, al heette het daar patjoel en op Sumatra tjangkoel en zijn arbeid ook.

Zoo zijn er meerdere zaken in dit anders zeer zeker niet onverdienstelijk geschreven boek, welke, daarom jammer genoeg, heel wat correctie zouden behoeven om tot haar ware proporties te worden teruggebracht. Doch dit te doen, zou te ver voeren, op één ding moet ik echter nog wijzen.

Wie het boek gelezen heeft, moet den indruk krijgen, dat een koelie na jaren en jaren arbeid even arm en berooid van Deli terugkeert, als hij er heen gegaan is. Of dit vroeger, lang geleden, zoo was, kan ik niet beoordeelen. Maar voor den lateren tijd, voor den tijd dat ik Deli ken en dat is dezelfde tijd dat mevrouw S. L. er geweest is, is dit niet waar. Zeker, er zijn en er zullen wel altijd blijven aartsdobbelaars, die al hun verdiensten verspelen, maar als regel komt de koelie in Deli aan met geen andere bezittingen dan de kleeren aan zijn lijf (en die zijn hem vaak, overeenkomstig de voorschriften, nog gratis verstrekt op kosten van zijn aanstaanden werkgever) en gaat hij als een (voor een Inlander) welgesteld man weer naar huis, evenals Roeki dit volgens het boek zou gedaan hebben, als hij niet op den laatsten avond alles weer verdobbeld had en dan binnen veel korter tijd dan in het boek vermeld. Laat ik dit even illustreeren met een voorbeeld, dat ik persoonlijk heb meegemaakt.

Een hooggeplaatst ambtenaar uit Batavia, thans nog een zeer hooggeplaatst ambtenaar aldaar, bracht ongeveer 10 jaren geleden een privé-bezoek aan Deli en, zich voor de arbeidstoestanden daar interesseerende, nam hij ook onverwachts een kijkje in het Java-Immigranten-Bureau te Medan, het établissement waar de van Java komende en de naar Java terugkeerende koelies der rubberondernemingen nà aankomst en vóór vertrek der booten tijdelijk gehuisvest worden. Het was juist de dag, dat de boot naar Java zou vertrekken. Nauwelijks was die ambtenaar daar, of, blijkbaar vol verwondering vroeg hij: „Wat zijn dat voor menschen daar?" Hij wees daarbij op een groep van een paar honderd, als ik wel heb, ruim driehonderd koelies, het normale wekelijksche contingent van na afloop van hun contract naar Java terugkeerenden, die voor vertrek gereed stonden. Gevraagd naar de reden van zijn verwondering, antwoordde hij: „Wel, ik heb nog nooit Inlanders gezien met zóóveel bagage."

Van Week tot Week.

Van Maandag 24 tot Zondag 30 October.

Bij den Volksraad is ingediend een ontwerp tot wijziging van de vennootschapsbelasting-ordonnantie 1925, ten einde de winsten in het int. scheepvaartverkeer behaald door niet binnen Ned.-Indië gevestigde lichamen van de vennootschapsbelasting vrij te stellen, doch de rente, die buitenlandsche lichamen genieten van gelden, anders dan in de uitoefening van een bedrijf tegen onderzetting van in Ned.-Indië gelegen of gevestigde onroerende zaken uitgeleend, aan de belasting te onderwerpen. Is ook als ambtelijk stijlbloempje der vermelding waard.

Bij den Volksraad is een ontw.-ord. ingediend tot tijdelijke afwijking van de militaire pensioenreglementen i. v. m. de reorganisatie van het leger op Java en de vermindering van de sterkte der troepenmacht in de buitengewesten. Teneinde de gelegenheid open te stellen tot eene, noodzakelijke, vrijwillige verlating van den dienst en de mogelijkheid tot gedwongen afvloeiing te verruimen, dient de minimum-leeftijdsgrens te worden losgelaten en de eisch te vervallen dat ten minste twee jaar een bepaalde rang moet zijn bekleed om aanspraak op het aan dien rang verbonden pensioen te doen gelden.

Het Col. v. Ged. heeft de pelgrimsordonnantie aangenomen met een amendement-Thamrin, om respijt inzake storting van de waarborgsom toe te staan aan werfagenten.

De Indische regeering heeft telegrafisch aan den minister van koloniën adhaesie betuigd met het telegrafisch protest der Ned.-Indische theeproducenten tegen verhooging van de invoerrechten op thee in Nederland. Gelijk bekend is de discussie en beslissing terzake voorloopig uitgesteld.

Bepaald is, dat de wedden van landsdienaren boven hun pensioen of gagementen niet meer kunnen bedragen dan de maximum-wedde, verbonden aan het door hen bekleede ambt, verminderd met dat pensioen of gagement.

Het dep. v. marine spreekt de in de pers circuleerende berichten, meldend, dat de Krakatau totaal verloren zou zijn, tegen. Er wordt gewacht op per luchtpost verzonden gegevens van den min. v. defensie, waarin de methode wordt geschetst, welke in 1921 werd toegepast bij de berging van den in de Wester-Schelde gezonken mijnlegger Hydra.

Het verslag over den oeconomischen toestand van N.-I. over het eerste halfjaar van 1932 meldt, dat geen ingrijpende wijziging optrad. De toestand bleef zorgelijk, vooral in de groote industrie. De bevolking verkoopt haar pandbriefjes tegen spotprijzen. Bijzondere waakzaamheid is geboden ten opzichte van de komende oogsten. Het werkloosheidsvraagstuk vraagt steeds meer de aandacht. Bij zestien arbeidsbeurzen stonden per ult. Jan. 1994 Europeanen ingeschreven en per ult. Juni 2582. Het aantal crisiswerkloozen, dat in benarde

financieele omstandigheden kwam te verkeeren, is opgeloopen van 1500 in December 1931 tot 1870 per ult. Mei 1932. De werkloosheid van inheemschen in de steden is aanmerkelijk toegenomen, n.l. van 5936 in Januari tot 7394 per ult. Juni van dit jaar. Het is hierdoor allengs onmogelijk geworden allen op te vangen en te onderhouden door middel van de inheemsche gastvrijheid.

De cijfers van de Postspaarbank over Sept. toonen voor het hoofdkantoor te Batavia voor de eerste maal den invloed van de malaise aan door afneming van de inlagen.

Men meldt, dat boven het aanvankelijk geraamde bedrag van *f* 1.194.865 geschat wordt dat nog *f* 1.000.000 noodig zal zijn als bijdrage van het land aan de in nood verkeerende zelfbestuursgebieden.

Het totaal der middelenopbrengst over de eerste acht maanden in 1932 bedroeg *f* 279.200.000, een achteruitgang van *f* 56.700.000 bij 1931.

In den Prov. Raad v. Oost-Java zijn gekozen tien I.E.V.-ers, 7 V.C.-ers (candidaten van de verbonden partijen) plus een I.K.P.-er.

De regenten op Bali zouden aan den G. G. een rekest hebben aangeboden, waarin betoogd wordt dat zij, op grond van de berichten dat de Protestantsche zending pogingen in het werk stelt om toestemming voor het zendingswerk op Bali te erlangen van de regeering, voor de verstoring van het maatschappelijk evenwicht en rust en orde vreezen, aangezien de Balineesche godsdienst en de Balineesche maatschappij een onscheidbaar geheel vormen, weshalve wordt verzocht het toelatingsverzoek af te wijzen. Of de regenten tevens verzochten het massale toeristenverkeer stop te zetten, wordt niet gemeld.

Het verluidt dat in April 1933 hier een vergadering zal plaats hebben ter bespreking van de administratieve scheiding van Kerk en Staat, waaraan, behalve door leden van het kerkbestuur, afgevaardigden van de geheele kerk, zoowel van Europeesche als inlandsche ressorten, zullen deelnemen. Van de inlandsche ressorten zenden Ambon en de Minahassa elk vier afgevaardigden, terwijl Timor en Makasar elk worden vertegenwoordigd door één predikant en één ouderling. De agenda van de vergadering vermeldt verkiezing van een kerkbestuur, hetwelk tot dusverre door de regeering geschiedde, vaststelling van een kerkreglement en bespreking der kerkformatie.

De zending in Oost-Java zal te Malang een internaat openen voor min- en onvermogende Inlandsche en Chineesche kinderen.

Het Leger des Heils richt een tehuis op voor intellectueele inheemsche werkloozen in het voormalig gebouw van het Algemeen Delisch Emigratie Kantoor, voorloopig voor 300 personen.

G. G. heeft voor zich aan de kunstsmeden van Kota Gedeh (Jogja) een order gegeven voor de vervaardiging van een gedreven zilveren tafelservies voor veertig personen.

Naar verluidt acht de min. v. kol. de mededeelingen van de Indische regeering over de vier punten in het advies van de dir. van B. B. en L. H. en N. aan de regeering inzake de Suikerindustrie onvoldoende voor zijn oriënteering.

In verband hiermede had op 26 October j.l. een buitengewone zitting plaats van den R. v. N. I., waarin het standpunt der Indische regeering nader werd uitgewerkt en schriftelijk aan den min. van kol. medegedeeld.

Het nationale suikerinstituut van Cuba heeft aan pres. Machado geadviseerd, de productie van 1933 te beperken tot 2 millioen ton, waarvan 1.115.000 ton vallen onder de exportquota naar de Ver. Staten. Het instituut heeft verder aanbevolen, de maalcampagne op 1 Februari 1933 te doen beginnen. Men verwacht dienovereenkomstig een besluit.

Als gevolg van het Britsch-Indische streven tot vestiging van een eigen suikerindustrie, hebben o.a. de N.V. Werkspoor en Machinefabr. Gebr. Stork de orders gekregen voor de inrichting van vier fabrieken, waarvan een gereed zal zijn bij het begin der campagne in November of December en de overige vóór de volgende campagne voltooid zullen zijn. Een der voornaamste oorzaken der heerschende overproductie en malaise ligt wel in dergelijke uitingen van misplaatst nationalisme, dat tot elken prijs meent te moeten streven naar een toestand van nationale „Selfsupporting".

De voorstellen der theeproducten van Java en Sumatra tot regeling van de thee-exporten uit de theeproduceerende landen zijn onderzocht door de Indian Tea Ass. de Ceylon Ass. en de South Indian Ass. te Londen. Op enkele kleine wijzigingen is aangedrongen door de besturen dezer vereenigingen, die thans afwachten, of deze wijzigingen door de producenten van Java en Sumatra worden aangenomen.

De proeven met aanwending van rubbercraps als stookmateriaal voor de S. S.-locomotieven zijn niet onverdeeld gunstig uitgevallen omdat het residu de vonkenmutsen verstopte. Ondanks het feit bovendien, dat aanwending van hout door de lage prijzen goedkooper is dan die van rubbercraps, zullen de proeven worden voortgezet.

Verschillende ondernemingen met overjarige cultures ter Sumatra's Oostkust hebben een nijpend arbeiderstekort gevoeld. De Deli-Ct. verwacht dat van Januari af eenige honderden koelies per maand uit Java zullen immigreeren voor een der grootste maatschappijen ter Oostkust van Sumatra. Wel teekenend voor den slinger-gang van deze weg van het economische leven.

In de eerste negen maanden van dit jaar bedroegen de inkomsten van Curaçao *f* 4.571.000, zoodat volgens optimistische schatting de inkomsten over het geheele jaar van 1932 zullen bedragen *f* 6.071.000; de uitgaven *f* 6.526.000, dus een tekort van *f* 455.000.

De loodsverordening is aangenomen en is 1 November van kracht geworden. De benzinebelasting zal zeer waarschijnlijk ook begin November in werking komen. Beide maatregelen zijn genomen teneinde aflossing van de kasvoorschotten in 1933 mogelijk te maken.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Raden Adjeng Kartini herdacht.

„Boeatan" mag tevreden zijn met het succes van den avond, verleden week door haar gewijd aan de herdenking van wijlen Raden Adjeng Kartini's leven en streven.

Onder bovenstaanden titel werd in de groote dagbladen van Zaterdag-avond 29 October, het volgende verslag daaromtrent opgenomen:

„De toonzalen van Indonesische Kunstnijverheid, Heulstraat 19, te 's-Gravenhage, waren te klein om de groote schare van belangstellenden te bevatten, die gisterenavond daar Raden Adjing Kartini en haar streven kwam herdenken. Onder meer werden opgemerkt de heer en mevrouw H. N. A. Swart[1]), mevrouw de wed mr. J. H. Abendanon, de heer en mevrouw Maurenbrecher, H. A. Peereboom Voller en Pruys van der Hoeven; directrice, leeraren en leerlingen der Koloniale School voor Vrouwen en Meisjes; mevrouw Wolterbeek Muller, oudleerares der Van Deventerschool te Bandoeng, bestuur en leden van de vereeniging „Eurasia" en vele dames van het Boeatan-Propaganda-Comité.

Onder de gasten, die begroet werden met de gamelan, door Indonesiërs bespeeld, waren vele jongelieden, hetgeen de presidente in haar welkomstwoord toejuichte, als bewijs, dat het opkomend geslacht met enthousiasme bereid is, in samenwerking met die haar daarin zijn voorgegaan, de opbouwende taak, ook tegenover Indonesië, te volvoeren. Daarom gaf zij gaarne het woord aan de jeugdige studente, mej. M. Nicolspeyer.

Deze schetste in waardeerende woorden het streven en den arbeid der bezielde Javaansche voorgangster, zoowel als de gevolgen daarvan, op initiatief van wijlen mr. J. H. Abendanon en mr. C. Th. van Deventer, tot stand gekomen in de Kartini- en Van Deventer-scholen op Java. Spreekster rede vond veel bijval.

Onder Krontjong-muziek van jeugdige Eurasia-leden werden de tentoongestelde Japarasche kunstnijverheid-voorwerpen bezichtigd, dadat de aanwezigen verschillende Indische lekkernijen hadden gebruikt.

Deze tentoonstelling zal nog enkele dagen in Heulstraat 19 te zien blijven.

De presidente sloot den avond met een woord van denk onder de mededeeling: dat, mede als gevolg van deze bijeenkomst, door den Raad van Beheer van Boeatan, bij wijze van proef, een kleine collectie van het thans te Japara vervaardigde houtsnijwerk zal worden besteld, in de hoop, dat ook velen daarin belang zullen stellen, hetgeen zeker in den geest gehandeld zal zijn van wijlen R. A. Kartini, die zooveel voelde voor de volkskunst van haar land".

De

Tentoonstelling van Japara-houtsnijwerk,

bovenbedoeld, welke nog gedurende deze geheele week in de achterzaal van Boeatan, Heulstraat 19, te 's-Gravenhage te zien blijft, bestaat grootendeels uit mooie stukken houtsnijwerk, onder leiding van R. A. Kartini, door Japaraasche kunstnijveren vervaardigd, o.a. een drietal schermen, waarvan een, in den vorm van een *goenoengan*, (bij de *wajang-Koelit*, het teeken, dat de episoden van het spel afsluit, in den vorm van een puntigen berg gesneden) waarop forsche motieven gebeeldhouwd zijn. Het geheel, gevat in een paar stevige pooten, waarvan eveneens de figuren rond afgewerkt zijn, naar de *boelètan*-methode, dus in Modjopahitschen stijl, volgens het rapport van den heer Soekèmie, den huidigen leider van den Gouvernements Ambachtsleergang te Japara.

De beide andere schermpjes, eveneens eigendom van mevr. de wed. mr. J. H. Abendanon, zijn opengewerkt, volgens de *krawangan*-methode, het hout is doorboord, zoodat men de figuren van beide kanten kan zien. Vooral het tweebladige schutsel is bijzonder fijn uitgesneden, evenzoo de lijst om den spiegel en die om een groote foto van den *Boroboedoer*. Zeer mooi zijn ook de verschillende doozen. Op de bladen der tafeltjes zijn de figuren met scherpere kanten gesneden, volgens de *krawingan*-methode, in navolging van den oud-Mataramschen stijl.

Er is ook een allerliefst schilderstukje van Kartini bij, waarvan de omlijsting door haar zelve gebeeldhouwd is in twee soorten van hout: de passepartout is lichter van kleur dan de eigenlijke lijst daaromheen, hetgeen een aardig effect maakt.

Ter aanvulling zijn bij deze spicimena van Japarasche houtsnijkunst ook tentoongesteld eenige keurige zilverwerken, onder leiding van Kartini's zuster Kardina, Raden Ajoe van den oud-Regent van Tegal, door de inheemsche edelsmeden in hare Keboepàten aldaar vervaardigd.

***

Bovendien zijn, zooals wij hier reeds eerder vermeldden, bij Boeatan weder eenige aanwinsten te zien, vooral op het gebied van

Weefwerk uit Soemba.

en omliggende eilanden, zoowel geikatte selimoets en slendangs, als vrouwen-rokken met z.g. flottanten inslag geweven, gelijk de Oost-Soembaneesche schoone op de hieronder weergegeven foto draagt.

JONGE VROUW UIT OOST-SOEMBA.

Duidelijk zijn op den donkeren grond van de middenbaan de lichte mensch-figuren te onderschei-

den met opgeheven handen, hetgeen beduidt, dat deze kinderen voorstellen. Ook de figuurtjes op de borstdoek zijn met flottanten inslag geweven, doch veel dunner en ijler.

Zeer mooi is ook de in schildpad uitgesneden haarkam, die deze jonge vrouw op het hoofd draagt, evenals de kleurige kettingen en armbanden van pitjes, afgewisseld door lichte kralen, waarmee zij zich voor een feestelijke gelegenheid heeft getooid.

JONG MEISJE UIT MELOLO.

Op deze tweede foto toont een jong meisje uit Melolo (Oost-Soemba) het patroon van zulk een weefsel met flottanten inslag, dat door de ontwerpster er van, de zuster van den tegenwoordigen Bestuurder van Melolo, vervaardigd is van *lidi* (bladnerven van de kokospalmen). Het origineele stuk is te zien in het Museum van Volkenkunde te Rotterdam, dat dit onlangs ten geschenke kreeg van den vroegeren Controleur van Soemba, den heer L. C. Heyting.

---

[1]) Bekend is hoeveel moeite mevr. Swart zich, tijdens haar echtgenoot Gouverneur van Atjeh was, heeft gegeven om de daar inheemsche weefkunst in stand te houden. Jammer genoeg hebben de toen behaalde resultaten na haar vertrek niet voortgeduurd, uit gebrek aan belangstelling van overheidswege. — Red.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Vereeniging voor Volkenbond en Vrede.

De afd. *Batavia* van de Ver. voor Volkenbond en Vrede heeft den 26sten September een bijeenkomst gehouden, *een Volkenbondsdag — 1932 (Java-Bode*, 27/9). De voorzitter, *Ds. H. Jansen*, herinnerde er aan dat het vieren van den dag waarop de Assemblée te Genève bijeenkomt, te *Batavia* reeds gewoonte is geworden; het uitstellen van de Assemblée heeft in Indië ook uitstel veroorzaakt. De Volkenbond heeft vele moeilijkheden niet kunnen oplossen. De Bond is daardoor in de algemeene achting gedaald, maar er is veel te bemerken wat niet teleurstellend is. In den Bond is *een streven naar een betere volkengemeenschap* te zien. Veel is er echter nog te doen. De heer *F. de Boer* sprak vervolgens over *de economische zijde*. De groote fout is z. i., dat de huidige crisis individueel wordt bestreden, wat de concurrentie bevordert. De flauwe teekenen van herstel, die thans bespeurd worden, zullen niet blijvend zijn, zoolang geen algemeene bestrijding van de crisis is begonnen. Ieder wil thans uitvoeren en niemand invoeren. Indien in Europa alle schulden geregeld, alle tolmuren afgebroken zouden zijn, zijn wij er nog niet. Het productie-apparaat is te ver uitgezet en het terugbrengen zou mogelijk zijn door den factor *arbeid* sterker te beloonen. Winsten zoeken steeds belegging, veroorzaken daardoor nieuwe productie en daarom is hooger betalen van den arbeid gewenscht. Dit kan echter alleen *internationaal* geschieden en Genève heeft het apparaat daartoe. Werkgevers en werknemers kunnen elkander daar ontmoeten. De waarde van dergelijke bijeenkomsten wordt te veel onderschat. Als voorbeeld haalde spr. *de Bataviasche vrachtenconferentie* aan, waaraan deel genomen werd door twee Hollandsche, een gemengde, een Duitsche en twee Japansche lijnen. Vraagstukken zijn hier betrekkelijk gemakkelijk opgelost, vooral omdat men elkander kent. Dit doet onderhandelingen vlotter verloopen en het is daarom goed dat de gelegenheid tot samenkomst te Genève bestaat. *Prof. mr. F. M. baron van Asbeck* belichtte hierna *de politieke zijde*. De zin om een politiek door te zetten door middel van de wapens, leeft nog steeds. Voor *Ned.-Indië* is het een voornaam punt, dat Nederland zich opmaakt om op dit gebied een rol te gaan spelen, ook vooral omdat een nieuw wereldconflict een brand om den Pacific hoog zou doen oplaaien. In de resultaten van de ontwapeningsconferentie is vooruitgang te ontdekken; de resolutie van Juli zou in Februari 1932 onmogelijk zijn geacht. Het gaat om *het bouwen van een rechtsgemeenschap voor de volken*, zooals wij die in het gewone leven ook kennen. Wij zijn niet ons eigen rechter; wij klagen bij de bevoegde macht, indien wij ons gekrenkt gevoelen. Dit moet ook onder de volken komen en evenals wij onze rechtsorde niet belachelijk maken omdat er een misdadiger onder ons rondloopt, zoo zullen wij ook de rechtsorde van de volken blijven aannemen, indien er landen zijn die zich er niet aan wenschen te houden. Maar de macht tot beveiliging van de anderen moet aanwezig zijn. Geleerd moet worden onderscheid te maken tusschen wereldbelang en het nationale eigenbelang. Zoolang dit niet lukt, is geen wereldvrede mogelijk. Universeele broederschap is én blijft de hoeksteen van een door recht geordende menschengemeenschap. Volkenbond en Vrede kan geen organisaties scheppen, maar wel de gedachte doen doorwerken. De mensch moet klaar worden gemaakt voor een vreedzame wereldorde. *Ds. H. Jansen* zette ten slotte *de geestelijke zijde* uiteen.

Onderwerpen van internationaal belang worden o.a. behandeld in het *Soer. Hbl.* (19 t/m. 24/9, 1ste bl. Correspondenties), *De Loc.* (26/9 „Weekberichten") en de *Deli Crt.* (30/9, 2de bl. „Curaçao", *Dr. v. d. Sleen;* 30/9, 3de bl. „Japan", Dr. L. H. Grondijs).

Bannelingen uit Portugeesch Timor.

De „Ind. Crt." critiseert het feit dat de laatst aangekomen *Portugeesche bannelingen uit Timor Dilly* thans onvrijwillig in het immigrantenverblijf te Tandjong Priok zijn gehuisvest, terwijl de beide vorige ploegen ongehinderd mochten vertrekken. Volgens het *Bat. Nwsbl.* (22/9) hebben deze bannelingen niet voldoende geld om hun geboorteland te bereiken, zelfs niet eens voor de reis naar Singapore of Shanghai voor hen allen. Op grond hiervan weigeren alle consuls eenparig den vluchtelingen een pas-visum uit te reiken; zij zouden derhalve noch te Singapore, noch te Shanghai mogen debarkeeren. De Ned.-Indische Regeering zal thans hebben te beslissen, wat er met deze Portugeezen zal moeten gebeuren. Het *asylrecht*, waarop de „Ind. Crt." zich beroept, vindt men in de tractaten betreffende de uitlevering van misdadigers, waarin is neergelegd dat *politieke misdadigers* niet uitgeleverd worden. Het is echter de vraag, of men het terugzenden der bannelingen naar Portugeesch Timor op grond van het feit, dat zij zonder geldige toelatingspapieren en zonder voldoende middelen van bestaan in Ned.-Indië vertoefden, als „uitlevering" zou mogen beschouwen. Men kan Ned.-Indië toch niet voor de consequentie plaatsen, alle bannelingen, die verder nog uit Timor Dilly zullen weten te ontsnappen en niet over middelen van bestaan beschikken, huisvesting te verleenen? Juridisch zou men den maatregel, om de bannelingen terug te zenden, dan ook niet mogen zien als uitlevering van politieke misdadigers, doch als het terugzenden van ongewenschte immigranten naar het land van herkomst.

De Troonrede.

Dit jaar bepaalt de Troonrede, waarmede H. M. de Koningin de zitting van de Staten-Generaal opende, zich vrijwel geheel tot de analyse van den toestand — en zij ziet dien zéér donker. *Welke* maatregelen de Regeering zal voorstellen, is in de Troonrede niet te lezen. *De Indische paragraaf* is positiever: „Ook in de Overzeesche Gewesten wordt er krachtig naar gestreefd de kosten der landshuishouding met de middelen in overeenstemming te brengen. Het feit, dat meer en meer in alle maatschappelijke kringen de overtuiging doordringt van de volstrekte noodzakelijkheid van dit streven, versterkt de verwachting dat ondanks alle bezwaren het doel zal worden bereikt."

De Loc. (22/9, blz. 25 „De Troonrede") is van oordeel dat de oproep tot eendracht en samenwerking in den nood, geëischt door den ernst des tijds, ook tot Ned.-Indië niet vergeefs gericht zal zijn — mits de Indische Regeering en het moederlandsche Ministerie in staat blijken daarbij de *leiding* te geven, welke het land behoeft.

Voor het *Bat. Nwsbl.* (22/9 „In Nederland", *R.)* zijn de passages uit de Toelichting bewijzen, dat de Regeering in Nederland snel en onvervaard verder gaat op den weg naar herstel van het financieel evenwicht. Voor *Ned.-Indië* is dit in velerlei opzicht belangrijk: de Indische Regeering heeft den moreelen steun in haar bezuinigingsarbeid, en wij kunnen weder ten volle gelooven in de solvabiliteit van onzen bankier.... iets, waarvan men de beteekenis wel eens uit het oog verliest.

Het *Soer. Hbl.* (21 en 22/9, 2de bl. *Z.)* constateert dat de groote massa van ons volk in *Nederland* — gelet op welken àl te ruimen voet men daar nog leeft — nog ver staat van eene juiste erkenning der „onverbloemde werkelijkheid". In bevoegde kringen te *Batavia* bestaat omtrent den ernst van den toestand in *Indië* weinig verschil van meening. Langzaam maar zeker breekt de overtuiging zich baan, dat de Regeering er langs den huidigen, voorzichtigen weg niet zal komen en dat zij zal *moeten* overgaan tot forsche, ingrijpende maatregelen.

Wij verwijzen naar *De Loc.* (26/9, blz. 10 „De rede van mr. Van Helsdingen", op den C. S. P.-Partijdag), het *Soer. Hbl.* (19, 20, 21 en 24/9, 3de bl. „Handel en Fin.", *B.), De Sum. Post* (30/9, 4de bl. „V. V. O. te Bandoeng", Rede *Kusters*), het *Bat. Nwsbl.* (27/9 „Onbehoorlijk") en de *Deli Crt.* (29/9 „De Regeerings-nering"; 4de bl. „Waar *steunen* we heen in „Holland", *J. J. v. d. Laan;* 27/9, 4de bl. „Aard der huidige depressie", *Prof. G. Cassel).*

Suikerconferentie te Batavia.

Te Batavia worden besprekingen gehouden tusschen de regeeringsadviseurs en de leiders van suikerindustrie en suikerhandel, welke gaan om groote belangen voor Ned.-Indië. Niet alleen het in de suiker belegde *kapitaal* moet een uitkomst vinden voor de huidige moeilijkheden, even zwaar weegt *het belang van het Land* en van *de Europeesche* en *Inlandsche bevolking* bij een goede oplossing. De beteekenis der conferentie in dien zin behoeft geen nadere beschouwing. Het *Soer. Hbl.* (21/9, 2de bl. „Suikerconferentie") bepaalt zich daarom tot een kort overzicht van *de kwesties*, welke er aan de orde komen. Hoofdpunt der conferentie is *de liquidatie der V. J. P.* einde van dit jaar en instelling van een nieuwe verkooporganisatie onder regeeringscontrôle, waartoe een vijftal adviesplannen is opgemaakt. De nieuwe organisatie wordt ingesteld op de ervaringen, opgedaan met de V. J. P. Tot die ervaring behoort de keuze van den *zetel der nieuwe verkooporganisatie.* Op de noodzaak van de verlegging van de hoofdbasis van Amsterdam naar Soerabaja is reeds dikwijls gewezen. Het gaat niet om het feit, dat Soerabaja de belangrijkste koopstad van Indië is, doch om de overweging, dat het laatste tiental jaren de suikerhandel zich vrijwel geheel te Soerabaja heeft geconcentreerd. In wezen gaat het om verlegging van de basis naar Indië, wijl de suikermarkt in Azië ligt en dat dan voor die basis Soerabaja wordt gekozen, wordt gewettigd door de omstandigheid, dat alle Europeesche, Japansche, Chineesche en Britsch-Indische koopers hunne vestigingen of hoofdkantoren in die plaats hebben en dat te Soerabaja eveneens zijn gevestigd alle suikerorganen, zoodat concentratie aan alle partijen ten goede komt. Tot de andere desiderata voor de nieuwe organisatie behoort, dat aan *de kwaliteit der Java-suiker* hoogere eischen zullen worden gesteld, dan thans omschreven zijn in de V. J. P.-voorwaarden. Het was een groote grief van vele uitgetreden producenten, die zich voornamelijk toelegden op een zoo goed mogelijk product, dat anderen slechts aan de minimum eischen der V. J. P. voldeden, waardoor de naam der Java-suiker in het buitenland dikwijls in discrediet werd gebracht. Ten slotte is er *het vraagstuk der productie-beperking.* Het is nog een strijdpunt onder belanghebbenden, hoe de restrictie moet worden toegepast. De eene groep staat een groote vermindering van de exportlicenties voor, een andere de gedwongen plantrestrictie en een derde wil het vinden in een dwingende prijsbepaling. Hierin zal de Regeering het beslissende woord spreken, daar de vergadering hierover slechts van advies kan dienen.

De Loc. schrijft over „De Suikerplannen" (22/9, blz. 3 en 13) en „De Regeering en de Suikerconferentie" (26/9, blz. 3 en 20), het *Soer. Hbl.* over „De Suikerconferentie" (22 en 23/9, 2de bl.) en „De Suiker-situatie in Britsch-Indië" (23/9, 3de bl.)

Postzegelaanmaak.

Ned.-Indië wordt van geheel *nieuwe postzegels* voorzien. De vervanging op zichzelf schijnt noodig. Vernuftige lieden hebben zich namelijk in het hanteeren van vlakgom en radeersteen dermate bekwaamd, dat de Postdienst op groote schaal bestolen wordt. Het vele wit op onze postzegels maakt het mogelijk, de stempels van gebruikte postzegels vrijwel onzichtbaar wèg te radeeren. De ontwerpen van een geheele serie

nieuwe Indische postzegels zijn naar Holland; de fa. *Joh. Enschedé* te *Haarlem* maakte de proeven; deze firma zal alle postzegels drukken, waarvan de eerste al in 1933 aankomen. Dit doet *De Loc.* (26/9, blz. 17 „Daar of Hier?") weer de oude vraag stellen: *waarom worden de Indische postzegels niet in Indië gedrukt?* Dit zou *h. i.* zeer goed kunnen. Een jaar of acht geleden zijn op *de drukkerij van den Topografischen Dienst* een reeks voortreffelijke postzegels vervaardigd; die waren in Indië geteekend, gecliceerd en gedrukt. Ook eenige andere groote particuliere drukkerijen in Indië kunnen dit werk onberispelijk verrichten. De hooge bedragen, welke aan het leveren der postzegels besteed moeten worden, behooren in Indië te blijven.

Landsdienaren en politiek.

De 1ste Gouvernementssecretaris heeft een brief aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur gericht van den volgenden *inhoud:* Bij de circ. van 27 Sept. 1919 en het rondschrijven van 17 Sept. 1924 zijn door de Regeering de beginselen uiteengezet, waarnaar *de ambtenaren,* onverschillig of zij hoog dan wel laag geplaatst zijn, zich dienen te gedragen met betrekking tot de reserve, welke in het algemeen op politiek terrein door landsdienaren behoort te worden betracht en derhalve van hen wordt gevorderd. Voor practisch gebruik bij voorkomende gelegenheden is het echter wenschelijk *een korte omschrijving* te geven van hetgeen zij hebben in acht te nemen. Deze omschrijving is vervat in de bij dit rondschrijven behoorende *modelverklaring,* waarvan de onderteekening door personen, die in 's Lands tijdelijken of vasten dienst wenschen te worden opgenomen of zich daarin reeds bevinden, *indien daartoe aanleiding mocht blijken te bestaan,* kan worden gevorderd. *De Ontwerp-verklaring* luidt a.v.: Ondergeteekende verklaart, dat hij zich zal onthouden van elke daad, waaronder ook propaganda dan wel bevordering van propaganda, welke ondermijning van het Overheidsgezag of ontwrichting van de openbare orde ten doel heeft of daartoe leidt, onverschillig op welke wijze het een en ander geschiedt, hetzij openlijk, hetzij in het verborgen. Hij verklaart tevens ermede bekend te zijn, dat, in geval vorenstaande belofte niet door hem wordt nagekomen, zijn ontslag uit 's Lands dienst deswege kan volgen.

De Sum. Post (26/9) vermeldt het werkprogramma der Koloniën voor de S. D. A. P. op het Congres te Utrecht ontworpen; in haar artikel „Vergoders van de Wet" (26/9) meent zij de opstelling van het program aan den invloed van den heer Stokvis te moeten toeschrijven. Voorts geeft zij een verslag van de „Openbare Vergadering van Inheemsche studenten", te Batavia (24/9, 2de bl.).

Merauke.

Het *Soer. Hbl.* (15 en 22/9, 2de bl.) vervolgt de beschrijving van een reis „Door de Molukken". De *Kaja-Kaja* bij *Merauke* leeft van het vleesch van de kanggeroe's, de visch uit de rivier en de sago en de klappers van het bosch. Mais versmaadt hij niet. Behoeften, die wij kennen, bestaan voor hem niet; het wereldgebeuren brengt hier niet de minste beroering. De isolatie van Merauke is heel wat verminderd, doordat men er een *zender* heeft neergezet, die goede diensten bewijst. De Kaja-Kaja begrijpt van zooiets natuurlijk niets en hij heeft al lang opgehouden zich over de uitvindingen en toestellen der Westerlingen te verbazen. Van eenige overname van Westersche beschaving is geen sprake, dan alleen het zich aanschaffen van gereedschappen. Het *totemisme* leeft nog sterk onder de bewoners van onzen Indischen archipel en vooral is dit hier het geval. Zonder een zweem van verlegenheid verklaart men, dat men van een klapperboom afstamt, van den sago-palm, van een bepaald soort vogel of van een varken. Een *vrouw* is minder dan een slavin; verscheidene vrouwen zijn verminkt. De meeste schuld aan het ergerlijke mishandelen der vrouwen heeft de *arak.* Het zou zeer gewenscht zijn indien een *tapverbod* ingesteld werd en de bevolking aldus gedwongen werd zich te beperken tot het gebruik der eigen, minder gevaarlijke genotmiddelen, zooals kalk en sirih; aan arak gaat het op den duur te gronde!

De Loc. vertelt van „De Merapi" (22 en 26/9, blz. 1 en 17, *Dr. Stehn*), het *Soer. Hbl.* van „De aardbeving op Ambon" (20/9, 2de bl.) en „De O.-I. Comp." (10, 17 en 24/9, 4de bl. *Dr. G. M.*), de *Deli Crt.* van „Onze voeding" (22/9, 2de bl. *Dr. W. F. Hesselink*), „Malariabestrijding in de Kleine Soenda eil." (26/9, 2de bl. *Dr. R. Soesilo*) en „De zaak Margadant" (28/9), *De Sum. Post* van „Vorstenlandsche weefindustrie" (27/9, 4de bl.), de *Java-Bode* van „Onderwijs op Ceylon" (23 en 27/9) en „Apen in vrijheid en in ballingschap" (24/9).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De Volksbeweging.

Nog een paar persstemmen mogen hier volgen naar aanleiding van de oprichting van het monument voor Van Heutsz.

Wel, zegt de *Persatoean Indonesia* van 20 Aug., heeft Van Heutsz Nederlandsch-Indië gesticht, maar met bloedvergieten. Hij heeft met dat bloedvergieten, met de wapenen, een soort pacificatie bereikt, maar daarbij wonden geslagen die alleen zullen kunnen worden geheeld door de heilige rechten van de Indonesiërs in te willigen. Het blad stelt het grievende van deze oprichting op één lijn met het tentoonstellen van Indonesiërs als beesten op de ethnografische tentoonstelling te Batavia, den optocht van Oost en West, de koloniale tentoonstellingen. Het volk moet in het monument het beeld van onrechtvaardigheid zien en vertrouwen op de uiteindelijke overwinning.

In de *Sedio Tomo* van 26 Aug. wordt er op gewezen dat de woorden die op het standbeeld voorkomen: „Hij schiep orde, rust en welvaart en heeft de volken van Ned.-Indië tot een eenheid vereenigd", die woorden mogen zijn van wie zich tevreden en rustig gevoelen, maar zeker niet van schrijver's rasgenooten. Ze hebben wel rust gekregen, maar niet als gevolg van liefde en de eenheid die geschapen is, is er een van Europeanen en een van Inlanders afzonderlijk!

De commentaren der enkele bladen nog gaven op het manifest van ir. Soekarno, als toelichting tot zijn toetreding tot de P. I., geven niet van veel instemming blijk. Men vindt die toelichting niet duidelijk en min of meer onbevredigend. De *Sipatahoenan* (26 Aug.) meent dat hij misschien de P. I. en de P. N. I. achtereenvolgens tot overeenstemming wil brengen; mogelijk is ook dat hij van oordeel is dat de (radicale) P.N.I. wel alleen kan worden gelaten en zijn politiek toch volgt. De *Soeara Oemoem* van 25 Aug. zegt o.a. dat Soekarno, die zulk een groote rol speelde in de oude P.N.I., nu inboet aan waardeering en achting van de massa. Hij is meer propagandist dan leider en bovendien, de massa verwacht thans daden. Het blad geeft den leiders den raad te zorgen dat het vertrouwen in hen niet achteruitgaat en dat zij dus in geest en opvattingen met de massa meegaan.

Het ontbreekt trouwens in de pers nooit aan goede raadgevingen en kritieken, gericht tot de volksleiders. Het nieuwe maandblad *Semangat* te Solo verwijt den leiders en partijen die aangesloten waren bij de P.P.P.K.I., dat zij de oorzaak van de mislukking der federatie waren, omdat zij op uitvloed uit waren. De *Banteng Rajat* van 15 Aug. komt er tegen op dat de volksleiders met plezier zien hoe het aantal werkloozen en armoelijders toeneemt, in de verwachting dat bij een dergelijken toestand het volk gemakkelijker tot actie gebracht kan worden. Zij weten niet, zegt het blad van die leiders, dat „bewustheid" bij het volk meer waard is dan de ellende. Er kunnen menschen zijn, die in actie komen zonder bewustheid: als die menschen het beter krijgen, worden zij een rem voor de beweging. En dan gaat het blad de leiders te lijf, die voor hun genoegen aan de beweging doen en op de vergaderingen het hoogste woord hebben.

De bladen hebben nog al eens uiting gegeven hun ontevredenheid over het gebrek aan waardeering van en samenwerking met de leiders der beweging. Zoo verwijten de journalisten den leiders wel dat deze Europeesche inplaats van Inlandsche bladen lezen. In *Aksi* (24 Aug.) wordt er op gewezen, dat er groote overeenkomst is tusschen de taken van leider en journalist ten aanzien van de nationale beweging en schrijver pleit voor onderlinge waardeering en steun. De leiders moesten ook de Inlandsche bladen weten te waardeeren en niet alleen belang stellen in de partijorganen, die soms zeer afgezaagde onderwerpen behandelen. Terloops waarschuwt hij tegen overdreven waardeering van academische titels.

De tot de coöperatieven in de politiek behoorende bladen zijn niet tevreden over de tegenwoordige politiek ten aanzien van de Inlandsche beweging, die h.i. op vermindering inplaats van vermeerdering der rechten neerkomt. De rede van den heer Thamrin in den Volksraad over de samenstelling van de locale raden en den onwil der intellectueelen er aan deel te nemen, wordt door de *Pewarta Deli* van 5 Aug. gesteund. Het blad noemt het de schuld der Regeering, dat de non-coöperatoren toenemen en de massa de raden niet vertrouwt. De Regeering moest meer vrijheid van beweging geven en ruimer deel van het bestuur der raden aan de Inlanders.

De *Sinar Deli* van 17 Aug. richtte zich tegen de verscherping van de instructie voor de politie door den Proc. Generaal, waarvan het optreden op vergaderingen tegenwoordig het gevolg is, de omstandigheden eischen deze verscherping niet, de toestanden worden er maar door verscherpt. Het blad komt natuurlijk op tegen het verzoek van den heer Roep c.s. in den Volksraad om het vergaderrecht nog meer te beperken.

Over de mededeeling van de regeering, dat zij geen bezwaren heeft tegen het lidmaatschap van loyale vereenigingen door ambtenaren, in verband gebracht met hare verklaring t.a.v. de wijziging in doelstelling van de nationale fractie in den Volksraad, merkt de *Sinar Deli* van 10 Aug. op dat daartoe niet behooren organisaties die een „Vrij-Indonesia" nastreven. Van dit standpunt bezien echter in volgens het blad bijna geen enkele Inheemsche politieke partij, ook niet de in inheemsche kringen als rechtsgeoriënteerde P.R.I. en de P.B.I., welke laatste veel ambtenaren onder haar leden telt, loyaal. Het blijkt, dat men steeds meer tot partijkiezen, voor sana of sini, wordt gedwongen, de Regeeringspolitiek steeds duidelijker wordt en steeds meer het aantal non-coöperatoren toeneemt. De *Darmokondo* bevatte een artikel waarin verschil gezien wordt in het standpunt van dezen en den vorigen Landvoogd, maar *Aksi* (15 Aug.) constateert dat allen hetzelfde willen, omdat zij met een opdracht komen

Diverse onderwerpen.

De *Siang Po* van 23 Aug. wijst op het bericht over de vlucht van Portugeesche politieke bannelingen uit Timor Dilly en constateert n. a. v. dit en soortgelijke gevallen het z.i. zonderlinge feit dat de internationalrechtelijke bepalingen betreffende de uitleveringen van politieke misdadigers geen toepassing vinden wanneer het kleurlingen betreft. Zoo werden Soebakat door de regeering van Siam en de Digoelsche vluchtelingen door de Australische regeering aan de Ned.-Indische uitgeleverd, in strijd met het internationaal recht.

In de *Mardi Kasantosan* van Aug. wordt er op gewezen, dat de afdeelingsbanken het beoogde doel, de economische opheffing van het volk, niet hebben bereikt. Ze zijn op zichzelf rijk geworden en kunnen duizenden besteden aan salarissen, doch de welstand van de bevolking is gelijk gebleven. De mislukking wijt schrijver aan de praktijken van de agenten der woekeraars, die bij de adspirant leeners komen en hun, vóór de bank het geld uitbetaalt, geld voorschieten. En de woekeraars weten hun agenten zitting te doen nemen in de besturen van bank-coöperaties.

De 4e conferentie van Moehammadijah te Tebing Tinggi (Deli) wijst, volgens de *Sinar Deli* van 16 Juli, op een gestadigen vooruitgang van deze Islamorganisatie, die de vroegere vaste plaats van de S. I. inneemt. Deze partij is na een goede intrede in de aloop der jaren door organisatiefouten achteruitgegaan en tenslotte verdwenen. Moehammadijah staat in de Oostkust voor een zwaardere taak dan b.v. in de Westkust of Atjeh, omdat zij in eerstgenoemd gewest te maken heeft met lieden van wie velen er geen geloof op na houden of slechte Islamieten zijn.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, v. Beverningkstraat 23, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië

No. 13 van 24 Sept.: Van Parade-rubber naar exportlatex. (De dagen van sheet en crêpebereiding zijn geteld. De werkelijke redding van de cultuur kan slechts komen van een verhoogde wereldconsumptie, waarbij de vinding van allerlei nieuwe gebruikstoepassingen een prominente rol speelt. Het stemt tot verheugenis, dat de leidende rubberindustrieelen en de groothandelaren in het nieuwe en oude werelddeel onverflauwd en met groote intensiviteit arbeiden op den weg naar ruimeren rubberafzet, de vele milliarden kapitaal, belegd in industrie en cultuur stimuleeren daar tot een hoogspanningsactie, waarvan wij in den Oost nauwelijks besef hebben). — Het koffie-evolutieproces. III. (Braziliaansche beschermingspolitiek). — G. Björklund redivivus (Hij heeft met Zweedsch kapitaal een concessie overgenomen, dat den naam zal dragen van „Tambora", waarop verschillende gewassen zullen geteeld worden voor uitvoer naar de Scandinavische landen). — Schema tot normaliseering van Rubbercultuur, door D. Stadt. (Voordracht op 17 Dec. in een bijeenkomst van planters te Blitar).

Asiatic Review

October: The Netherlands Indies and the World Crisis, door Th. Ligthart. (Na de verschillende

wijzen van productie te hebben besproken van verschillende rassen eindigt de schrijver met deze woorden: In tropical colonial society the communities are found in various stages of development. According as Western society, which guides the development of the East, penetrated further, the old grooves were abandoned and monetary intercourse has become more brisk. Production is nog longer based only on the requirements of the community, but also partly on the manufacture of marketable goods. In certain districts production already consists chiefly of commercial crops, whilst that of food crops has become of secondary importance.

Wherever the Western system of cultivation has penetrated the position has fundamentally changed, as in these districts not only products, but also services, are exchanged for money. The population has become more or less dependent on the wages in money which it receives for services rendered, and, as a result, its interests are interwoven with those of the great agricultural enterprises which are carried on with Western capital and unter Western management.In those districts intercourse is practically always on a monetary basis. The people share in the vicissitudes of the guiding capitalistic society run on Western lines).

Avondpost, Onze Overzeesche Gewesten

21 October: Belofte van Ambtenaren (op 25 Sept. heeft de 1ste gouv. secr. een schrijven uitgezonden luidende:

„Bij de circulaire van 27 September 1919 en het daarop aansluitend rondschrijven van 17 September 1924 (bijbladen nos. 9284 en 10683), zijn door de regeering de beginselen uiteengezet waarnaar de ambtenaren, onverschillig of zij hoog dan wel laag geplaatst zijn, zich dienen te gedragen met betrekking tot de reserve, welke in het algemeen op politiek terrein door landsdienaren behoort te worden betracht en derhalve van hen wordt gevorderd.

Voor practisch gebruik bij voorkomende gelegenheden is het echter wenschelijk een korte omschrijving te geven van hetgeen zij hebben in acht te nemen.

Deze omschrijving is vervat in de bij dit rondschrijven behoorende modelverklaring, waarvan de onderteekening door personen, die in 's Lands tijdelijken of vasten dienst wenschen te worden opgenomen of zich daarin reeds bevinden, indien daartoe aanleiding mocht blijken te bestaan, kan worden gevorderd."

En dan volgt de verklaring, welke letterlijk luidt als volgt:

„Ondergeteekende verklaart, dat hij zich zal onthouden van elke daad, waaronder ook propaganda dan wel bevordering van propaganda, welke ondermijning van het Overheidsgezag of ontwrichting van de openbare orde ten doel heeft of daartoe leidt, onverschillig op welke wijze het een en ander geschiedt, hetzij openlijk, hetzij in het verborgen.

Hij verklaart tevens ermede bekend te zijn, dat, ingeval vorenstaande belofte niet door hem wordt nagekomen, zijn ontslag uit 's Lands dienst deswege kan volgen."

De redactie ziet in die circulaire volstrekt geen bewijs van krachtig aanpakken, eer het tegendeel: het ophangen van een krachtige daad aan den boom der bureaucratie, het zich dekken achter een stuk papier. Van krachtig ingrijpen bij niet navolgen, is nog niets vernomen).

Europeesch Export Extract

October. No. 1: De eerste aflevering van de 5de jaargang in zijn nieuw gewaad opent met een inleidend woord van E. P. Westerveld, alg. secr. Kon. Ver. Kol. Instituut. Het is als steeds, goed verlucht. Uit den inhoud: Het industralisatievraagstuk voor Ned.-Indië, door K. van der Veer. — Van vreemde koloniën, door Johan Koning. — Iets over den Postexpresdienst op Indië, door .J A. Ankel.

Indisch Militair Tijdschrift

No. 9: Een en ander met betrekking tot onze spoorwegen en het militair spoorwegvervoer, door J. Slachter. (Het Java-spoorwegnet beschouwd van militair standpunt).

De Indische Post

No. 39 van 24 Sept.: Onze Meening, door F. Naar aanleiding van de in Nederland ingestelde commissie van economische samenwerking tusschen Nederland en Ned.-Indië wijst de schrijver op het eigenaardige in deze zaak, dat terwijl voor samenwerking twee noodig zijn, men in Nederland blijkbaar van oordeel is, dat men daarvoor met één kan volstaan, om te eindigen als volgt:

Of, om het anders uit te drukken: Men heeft in Nederland voor de samenwerking tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië, één Nederlandsche commissie ingesteld.

Dit kan nooit juist zijn, dit kan nooit leiden tot een samenwerking, die ook ten volle de instemming van Indië heeft.

En toch is de oplossing zoo eenvoudig.

Wil van samenwerking sprake zijn, dan moeten er twee commissies zijn, één in Nederland en één in Indië, die gezamenlijk moeten trachten om de wegen tot samenwerking te vinden.

En niet alleen is de commissie in Nederland er, doch die in Indië is er ook.

De economische commissie, of een sub-comité daarvan, is het aangewezen lichaam, om de Indische commissie te vormen, die in samenwerking met haar, naar hetzelfde doel streeft als de Nederlandsche commissie.

Dank zij vliegmail en dergelijken is die samenwerking gemakkelijk tot stand te brengen.

Wij brengen dit denkbeeld onder de aandacht van de Nederlandsche en Indische regeering.

Het initiatief zou in deze van Nederland moeten uitgaan, doch blijft dit uit, dan spanne onze Indische regeering zich ervoor.

De zaak is urgent.

Economische samenwerking tusschen Indië en Nederland was al lang, is nu meer dan ooit noodig.

Maar, dan moet het ook samenwerking zijn.

En de regeering zorge er voor, dat het daartoe komt!)

Verklaring behoorende bij den schets-plattegrond van het Waterkasteel binnen de Kratonmuren te Jogjakarta.

Onze Mail

26 Oct. no. 6: De Inlandsche beweging, door v. B. (De animositeit tusschen de bevolkingsgroepen, de zucht der partijleiders alleen-heerscher te zijn, vormt het voor allen zichtbaar streven onzer regeering al haar onderdanen een rustig en veilig leven te verzekeren.)

De Indische Verlofganger

No. 12 van 21 Oct.: Nieuw Holland, door Arthur van Schendel. (Een schets van de kolonie in Brazilië, zoo goed door Maurits van Nassau bestuurd en ten slotte verlaten).

Maatschappij-Belangen

October: Economische samenwerking tusschen Nederland en Ned.-Indië. (Herinnerd wordt aan de enquête in 1930 door de Maatschappij voor Nijverheid en Handel ingesteld naar het belang van ons land bij den handel op Indië. Deze betrof in de eerste plaats den tabakhandel (Maatschappij-belangen, April 1930). Het bedrag dat door het verhandelen van Indische tabakken aan het Nederlandsche volksinkomen ten goede komt, bleek, aan de hand van uitvoerige berekeningen, voor de jaren 1923 tot 1927, op gemiddeld 24 mill. gulden per jaar gesteld te kunnen worden.

De tweede enquête betrof de metaalindustrie (Maatschappij-belangen, October 1931). De conclusie van deze uitvoerige enquête luidde, dat ongeveer twee derde deel der industrie, waarover het onderzoek zich uitstrekte, voor haar productie afhankelijk was van Nederlandsch-Indië.

Het is goed zich deze cijfers nog eens in herinnering te roepen in verband met de werkzaamheden der bovenbedoelde commissie.)

Onze Stem

No. 39 van 23 Sept.: Het Indo-Europeesch Verbond heeft in 's-Gravenhage een Informatiebureau opgericht ten dienste van zijn leden die in Nederland komen en hulp en voorlichting noodig hebben. Medewerkers aan dit bureau zijn: F. H. Zeydel, Beeklaan 444, A. Drielsma, Groot Hertoginnelaan 220 en V. d. Eyk, Volkenboschlaan 108. Het telegrafisch adres: Zeydel Beeklaan 444, Den Haag. Deze mededeeling verrast ons. Gaat de splijtzwam steeds verder? Zijn Oost en West en de Indische Verlofganger nog niet voldoende? Nu een derde bureau met hetzelfde werk. Wij hadden integendeel eerder en liever gezien dat de beide eerstgenoemde lichamen één zouden zijn geworden.)

De Rijkseenheid

No. 4, van 26 October: Economische voorlichting over Indië in het buitenland, door prof. mr. dr. H. Westra. (Ons staatsrecht — zegt de schrijver — brengt nu eenmaal mee dat alles, wat de behartiging van de belangen van de overzeesche gebieden aangaat, geschiedt door de Kroon. Van een eigen optreden in Indië tegenover het buitenland — een schaarsch geval als dat bij uitlevering buiten beschouwing gelaten — kan met de volkenrechtelijke ondergeschikte positie van Indië geen sprake zijn. Aan de behartiging der economische voorlichting schijnt het te haperen. De schrijver behandelt het geval Van Mook in den Volksraad en vergelijkt dit met dezelfde klacht die nu 11 jaar geleden in datzelfde college door Djajadiningrat en hemzelven aan die kwestie werd gewijd. Het regeeringsantwoord op de vragen van den heer Van Mook — om Ned. Ind. ambtenaren te accrediteeren bij de voornaamste gezantschappen ten behoeve van de inschakeling van Indische belangen bij sluiting van handelsverdragen — is nog onbevredigender dan dat, hetwelk prof. Westra in 1921 ontving. Moge het zoo vaak herhaalde beroep van Indië, zegt schrijver bij dr. Hirschfeld, de nieuwbenoemde directeur-generaal, instemming vinden).

Suriname

Uit „*De West*" van 13 Sept. nemen wij in ons nummer van 20 October het volgende over:

„Welke wonderlijke prijzen tegenwoordig worden betaald, blijkt uit het feit, dat een proefzending honing in Nederland goed werd bevonden, maar men niet meer wenschte te betalen dan 12½ tot 14 cent per kilogram, geleverd in Holland."

Vergeleken met den prijs, dien wij hier voor honing betalen, vonden wij 12½ tot 14 cent per kilogram ‚goede" honing ook wonderlijk. Daar wij evenwel op dit gebied geheel onkundig zijn, vroegen wij de meening van een eerste autoriteit op het gebied van bijenteelt en, wij kunnen er bijvoegen, van een man, die belang stelt in Suriname. Hij vond den prijs op zijn minst ook wonderlijk en verklaarde zich bereid aan de ijmkers in Suriname den weg te wijzen, mits zij hem volledig inlichten, met overlegging van de gevoerde correspondentie, opgave van de te leveren hoeveelheden en toezending van proefflesschen honing.

Wij zijn bereid daarbij als tusschenpersoon onze medewerking te verleenen.

⁂

Onder het hoofd: „Hoe nu? De machine is in de Kol. Staten stopgezet", geeft *Suriname*" van 23 Sept. een overzicht van een eigenaardige zitting van de Staten.

„De slag is gevallen. Wij zijn een historische dag rijker geworden: *19 September 1932*. Op dezen gedenkwaardigen avond hebben de leden van de Kol. Staten H. G. W. de Miranda, D. Simons, S. J. Samuels en mr. J. C. de Miranda Jr. tegen hun wil de wetgevende machine van de Kol. Staten stopgezet". In behandeling was de opcentenverordening. Onomwonden verklaarde de genoemde leden dat zij niet bereid waren aan de totstandkoming mede te werken voor en aleer door den gouverneur een progressieve korting op alle salarissen van de landsdienaren zal zijn toegepast.

Toen een voorstel van het lid H. G. W. de Miranda om de behandeling van het ontwerp uit te stellen tot na de totstandkoming van bovenbedoelde korting, verworpen werd met 5 tegen 4 stemmen (tegen stemden de heeren Kraan, Biswamitre. Naar, del Prado en de waarn. voorzitter Samson, en vóór de heeren H. G. W. de Miranda, D. Simons, S. J. Samuels en mr. J. C. de Miranda), verklaarde de heer H. G. W. de Miranda zich bezwaard, de verdere behandeling van het ontwerp mede te maken, daar hij de aanneming niet in het belang van het land achtte, en dat hij daarom de vergadering zou verlaten.

Gevolgd door de drie andere leden, die voor zijn voorstel hadden gestemd, verliet hij de zaal. Er was toen geen quorum meer en de vergadering werd gesloten.

Wij zullen moeten afwachten hoe de aangelegenheid verder zal verloopen.

⁂

Aan een ingezonden stuk in het in Suriname verschijnende blad „*Het Onderwijs*" van 10 Sept., gericht tot de veteranen, die den dienst met ingang van 1 Oct. moeten verlaten, ontleenen wij het volgende:

„Wanneer dit blad weer verschijnt, zult ge niet meer in dienst zijn. Dan zal de bezuiniging u gedwongen hebben te rusten. Voor velen uwer is het harde noodzakelijkheid, deze gedwongen aftreding uit den dienst. Velen zal het werkelijk zwaar vallen met het pensioen uit te komen, waar gij nog kleine kinderen te verzorgen hebt. Daar houdt de dienst evenwel geen rekening mee. Versobering.... de 55-jarigen er uit, heette het en uw vonnis was geveld....

„Collega's, aan den vooravond van uw vertrek nog een laatsten groet. Dat het u gegeven moge zijn nog vele jaren te genieten van de rust, die gij nu ingaat. Vol illusies zijt ge tientallen jaren terug in dienst gekomen. Of ze in vervulling gekomen zijn, zult ge zelf wel moeten uitmaken. Maar laat u tot een troost zijn, dat uw verlaten van den dienst *nu* toch ook zijn goede zijde heeft. Immers u is daardoor bespaard gebleven mede te moeten werken aan de versobering van het door u zoo hoog opgevoerde onderwijs. Gij zult er buiten staan en wel eens de verzuchting slaken: gelukkig dat ik er op tijd uitgegaan ben".

⁂

In „*Het Vaderland*" van 25 October een interessant artikel van den heer A. G. Putscher, lid van de Koloniale Staten, over de bacovencultuur. De schrijver deelt mede dat sinds 1926 Amerikaansche geleerden op grond

van hun deskundige onderzoekingen hebben beweerd, dat hooge zuurgraad van den grond de oorzaak is van het te niet gaan van de Gros Michal bacovencultuur in Suriname. Die onderzoekingen zijn ons niet bekend. Zou de heer Putscher willen mededeelen of ze gepubliceerd zijn en waar? Misschien is het hem ook bekend of de Fruit Company de Panamaziekte, die ook voorkomt in vele landen waar de maatschappij haar bacoven vandaan haalt, heeft overwonnen. Zoo ja, dan zou het o.i. overweging verdienen, niet op te zien tegen de kosten van het ontzuren van den grond en de proef te herhalen met de Gros-Michel, d. i. de meest gewilde soort.

Curaçao

De middelen.

De Curaçaosche Courant brengt de middelenstaat over Juli. Daaruit blijkt, dat in de eerste zeven maanden van 1932, met f 3.319.939.—, f 1.115.965.— minder dan in het overeenkomstige tijdvak van 1931 is opgebracht; de opbrengst is f 400.000.— onder 7/12 der raming gebleven.

Nagenoeg over de geheele lijn is teruggang te bespeuren: invoerrecht f 45.000.—; gedistilleerdaccijns f 44.000.—, inkomstenbelasting f 185.000.—, huur v. landsgronden f 17.000.—, posterijen f 4.000, loodsgelden f 9.000,—, watervoorziening f 8.000,—, alles vergeleken met Juli 1931. Meer hebben opgebracht: grondbelasting f 18.000.—, douane f 6.000, Curaçaosche Bank f 16.000.—, alle andere ontvangsten f 10.000.

Intusschen komt een Aneta-telegram vertellen, dat de inkomsten over de eerste 9 maanden f 4.571.000 hebben opgebracht, en becijfert, dat dit bij „optimistische schatting" een jaaropbrengst van f 6.071.000 geeft. O.i. leert een „optimistische schatting" anders. Over de eerste zeven maanden was de gemiddelde maandopbrengst f 475.000,—, over de eerste negen maanden f 508.000,—, (de raming is f 529.779,—); de twee laatste maanden (Aug. en Sept.) moeten gemiddeld f 625.500.— hebben opgebracht, immers het verschil tusschen de f 4.571.000 van Aneta en de f 3.319.939, van *de Cur. Crt.* is f 1.251.061. Gaat het zoo door, dan blijft men niet ver van de f 6.500.000,— af, terwijl Aneta uitrekent, dat men bijna een half millioen daaronder blijven zal. Geen rekening is dan nog gehouden met de benzinebelasting en de verhooging der loodsgelden.

Intusschen is een nieuw wetsontwerp ingediend om de „kasvoorschottenrekening" voor 1933 en 1934 te stellen op f 8.000.000.— maximum. Het *Algemeen Handelsblad* kondigt dit ontwerp aan met het onrustbarende opschrift „Acht millioen meer voor Curaçao". Het ontwerp deelt zelf mee, dat 27 Aug. l.l. hiervan opgenomen was f 7.874.000.—.

De begrooting voor 1933.

„Hoe men geschiedenis schrijft", hadden wij ook wel hierboven kunnen zetten.

De *N.R.Ct.* van 19 Oct. l.l. O. schrijft onder het bericht, dat de Koningin de in Curaçao vastgestelde voorloopige begrooting voor 1933 niet heeft goedgekeurd.

„Ter toelichting diene, dat de Koloniale Raad van Curaçao zich niet had vereenigd met door den gouverneur noodzakelijk geachte, in de voorloopige begrooting verwerkte bezuinigingsmaatregelen van verschillenden aard. Dat het gouvernement van Curaçao de noodzaak van straffe bezuiniging in de laatste maanden steeds meer is gaan inzien, kon nog kort geleden blijken uit de indiening van een gewijzigde suppl. begrooting, waardoor deze met niet minder den 3 ton werd verminderd. De gouverneur motiveerde deze wijziging met de verminderde opbrengst der middelen vooral het sterke teruglooopen van den accijns op gedistilleerd."

En nu de werkelijkheid. De oorspronkelijke begrooting voor 1933 beliep in uitgaven f 7.275.824. De gouverneur zelf verminderde dit bedrag met f 74.157.—. Daarop deed de *Koloniale Raad* er nog eens een f 400.000.— af. 2 Juni kwam er een ontwerp van de aanvullende begrooting voor 1932, waarbij oorspronkelijk een 7 ton gouds *meer* gevraagd werd met een verhoogde raming der middelen van f 600.000.—. Bij nota van wijzigingen heeft de gouverneur weer f 275.000.— van de nieuw aangevraagde gelden geschrapt. Hoe het met dit ontwerp staat, is hier nog niet bekend.

Uit den Verren Vreemde

Genève, China, Japan.

Het is een van de groote tekortkomingen van de heeren, die, zetelend bij het Meer van Leman, de internationale verhoudingen wenschen te regelen, dat zij zich niet willen — of kunnen indenken in de Oostersche mentaliteit. West- en Midden Europa is tot een bepaalde opvatting van doen-aan-politiek gekomen, die de inzichten van Genève beheerscht. Onze Europeesche politici leggen alles wat zij te beoordeelen en te regelen hebben een maatstaf volgens die opvatting aan. Zij zondigen zoodoende door de superioriteitsovertuiging, die de Westersche mogendheden nog altijd eigen is, en waardoor de z.g.n. groote mogendheden zich ook weer van wat edeler bloed gevoelen dan de kleinere staten.

Door die tekortkoming blijft de Volkenbond in de Japan-China-kwestie de eene flater na de andere slaan, en dreigt het rapport door de z.g.n. Lord Lyttoncommissie uitgebracht, een nieuwe hoon te worden.

China en Japan onderstreepen beiden de verklaring van onmacht van den Volkenbond, al doen zij 't ieder op een andere wijze, die toch, de eene, zoowel als de andere, echt slim Oostersch is.

China zwak en zonder kans zich met eigen middelen te redden, toont zich het meest gedweeë, volgzame Volkenbondslid dat men zich denken kan. Het heeft zijn geschil voor den V. B. gebracht, het vraagt aan *(Zie vervolg pagina 529).*

Het Baby-Uitzet in Indië

Lijfgoed No. 2

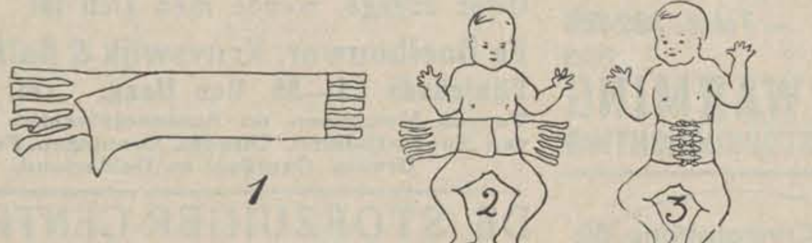
Artikelenreeks van de Firma S. Ferwerda, Vischmarkt 15—19, Groningen. No. 2

NADRUK VERBODEN

We komen nu aan de bespreking van een punt waaromtrent het a.s. Moedertje verstandig doet eerst haar medicus te raadplegen: de goerita's van Baby. Niet alle doktoren zullen het n.l. eens zijn over den tijd gedurende welke deze kleedingstukjes gedragen moeten worden. Sommigen schrijven ze gedurende 9 maanden voor, anderen zijn van oordeel dat een korter termijn voldoende is.

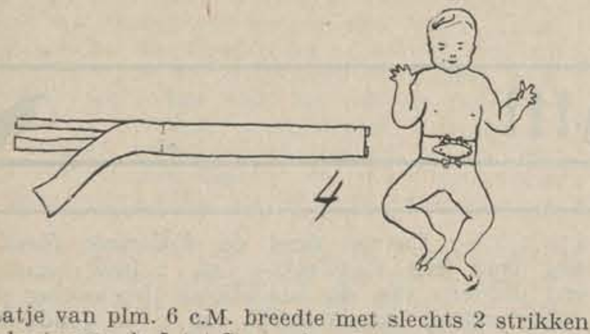
In het eerste geval moet men minstens 3 opeenvolgende grootten (van elke soort 6 tot 12 stuks) in het uitzet hebben, anders is de eerste grootte voldoende. De goerita is een kleedingstuk bestaande uit 2 rechthoekige stukken goed, die in 't midden op elkaar ge-

De goerita moet op 't bloote lijfje gedragen worden.

naaid worden. Het onderste stuk wordt op plm. 5 c.M. van het midden in reepen geknipt en alles fijn gezoomd en om 't inscheuren te voorkomen, netjes gefestonneerd of van trensjes voorzien. Het maken van deze goerita's is uiterst bewerkelijk. Men doet dan ook 't beste ze kant en klaar te bestellen. Het aanleggen geschiedt als volgt: de goerita wordt, met de reepen naar onderen, onder Baby's rugje geschoven, de binnenste rechthoek wordt stevig om 't buikje gelegd en daarna de buitenste, waarbij de reepen dienst doen om het geheel vast te strikken (zie afbeelding).

Gedurende de eerste dagen (gewoonlijk plm. 10 dagen, tot 't naveltje afgevallen is) draagt baby 'n navelbandje. 'n Zeer practisch model hiervoor is een goe-

ritaatje van plm. 6 c.M. breedte met slechts 2 strikken in plaats van de 5 tot 7 van de echte goerita's.

Men legge dit navelbandje zóódanig aan, dat het gaasje, dat het navelbandje bedekt, tusschen den bovensten en ondersten strik komt. Er is dan geen druk op 't naveltje zelf, terwijl toch 't verband onmogelijk verschuiven kan (zie teekening), de stippellijn geeft 't onzichtbare gaasje aan.

Nu komen we aan kindje's uitrusting voor den nacht. Deze bestaat uit een jasje en een z.g. slaapzak, die gedragen worden over 't hemdje en den luier. Men neme voor de jasjes flanel waarvan men de dikte laat afhangen van 't klimaat. In de heetste streken mag het ook katoen zijn. Ook zijn voor dit doel zeer geschikt de aardige tricot jasjes, die tegenwoordig in wit en in zachte tinten voor weinig geld verkrijgbaar zijn. Ze zijn soepel, zacht en niet te warm en laten zich uitnemend wasschen. De slaapzakken zijn gewone flanellen zakken, die met een schuif met bandje of elastiek (niet knellend!!) onder de armpjes sluiten en waarin Baby wel vrij kan spartelen, maar die niet afgeschopt kunnen worden.

Deze zakken zijn ook in heete streken zeer practisch daar de nachten toch iets koeler zijn en men altijd op nat-liggen moet rekenen, want geen welopgevoede Baby behoort na zijn laatste voeding (plm. 10 uur 's avonds) meer opgenomen te worden voor 's morgens 6 uur. In de bergen komen de dekentjes over de slaapzakken heen. Ook kan men desgewenscht over de luier in den slaapzak nog een flanellen of tricot luierbroekje aantrekken als 't heel koud is.

Verder behooren bij een uitzet in de warme streken toch nog enkele warmere pakjes (liefst van dun tricot) om na 't badje, als 't eens een gure dag is aan te doen. Ook beginnen de kleintjes in Indië gewoonlijk veel eerder (soms al met 5 maanden) kruippakjes te dragen. Door de hitte is 't n.l. wenschelijk, dat 't kleintje al heel vroeg, soms reeds na enkele weken, overdag in een frissche box ligt in plaats van in de veel warmere wieg. Kruippakjes vormen dan al spoedig een zeer practische dracht. Men kan ze in tallooze aardige uitvoeringen krijgen, maar ook hier geldt, neem steeds onverschietbaar materiaal, want deze pakjes worden dagelijks gewasschen. In de heete plaatsen worden de pakjes overdag vaak als eenigst kleedingstuk op het bloote lijfje gedragen. Voor de bergstreken zijn alleraardigste kruippakjes van flanel of tricot verkrijgbaar. In de bergen is de kleeding eenigszins anders: onder 't reformstof- of katoenen hemdje wordt eerst een tricot hemdje van halfwol of wol gedragen. Verder worden er gewoonlijk ook veel meer pakjes van warm materiaal gebruikt.

Deze bestaan uit jasjes en broekjes van flanel (versierd met borduursel of feston van gekleurd garen) of nog beter, van tricot.

Ook eigen gebreide pakjes zullen goede diensten bewijzen. Ze hebben echter een groot nadeel, n.l. dat ze niet zoo goed waschbaar zijn als de machinaal gebreide tricot artikelen. Hier is een waarschuwing die voor alle babygoed geldt, op zijn plaats:

Tot de nietigste maar tevens schadelijkste dieren in Indië behooren de mieren. Zooals in 't eerste artikel reeds vermeld werd, zijn zij letterlijk verzot op restjes van Baby's maaltijd, gemorst of teruggeven. De mieren eten dan ook het gedeelte van de stof, waarop zich de vlek bevindt, mee op zoodat men vaak in één nacht tijd de aardigste kleedjes in een zeef ziet veranderen. Vlekken, die wij zelf niet kunnen zien, worden door hen geroken. Wil men dus zeker zijn, dat men het kindergoed heel houdt, dan moet er veel en zorgvuldig gewasschen worden. Lego men 't vuile kindergoed steeds op een mierenvrije plaats tot 't oogenblik van wasschen aangebroken is, b.v. in een emmer met water). Uit een en ander blijkt wel, dat een uitzetje in Indië veel meer te lijden heeft, dan in Europa. 1ste. door 't veelvuldiger wasschen; 2de. door den aard van den wasch (slagwasch); 3de door de felle zon. Men kieze dus vooral sterke en kleurechte artikelen en grondstoffen.

Tot slot nog enkel kleedingstukken, die zoowel in de warme als de koude luchtstreken onmisbaar zijn.

In de eerste plaats wollen sokjes: 1 paar aan de kust, 2 paar in de bergen en verder een ruime warme cape, gehaakt, gebreid of geweven in allerlei uitvoeringen verkrijgbaar. Ook in de warmste plaatsen gaat Baby wel eens een autotochtje maken of in de avondlucht uit en niets is dan zoo heerlijk als een cape, waar 't kleine ménschje heelemaal ingewikkeld wordt. Zéér practisch zijn, vooral „boven", ook de z.g. slobbroeken (broek met aangeweven kousje) voor autotochtjes is één exemplaar in het uitzet voor warme streken ook gewenscht.

Tot slot volgt hier een schema van een baby-uitzet in warme streken en voor „boven". Bedenk bij het samenstellen echter, dat men steeds ook kleeding voor de bergen in voorraad behoort te hebben, daar bijna elk gezin ieder jaar zijn vacantie „boven" doorbrengt.

	WARME PLAATSEN	BOVEN
hemdjes (reformstof)	4 1ste soort, 4 2de soort	dito
hemdjes (katoen)	4 1ste soort, 4 2de soort	„
hemdjes (tricot)		4 1ste soort, 4 2de soort
luiers	5 à 6 dozijn	6 à 7 dozijn
luiers (driehoekige)	1 dozijn	1 dozijn
navelbandjes	12	12
goerita's (zie boven)	volgens medisch advies	dito
slaapzakken	4	6
nachtjasjes	4	6
luierbroekjes (katoen of katoentricot)	3	3
luierbroekjes (flanel of woltricot)		6
pakjes (jasje en broekje)	2 stel	4 à 6 stel
cape	1	1
sokjes	1 paar	2 à 3 paar
slobbroeken	1	4

Schortjes, jurkjes en speelpakjes naar eigen keuze.

NAGEKOMEN BERICHTEN.

Opening eener Speciaalzaak in Optiek.

Het feit dat thans meer dan vroeger door kinderen en jeugdige personen brillen gedragen worden, heeft stellig den heer A. de Liefde, opticien. die zich sedert Maandag j.l. in het perceel Javastraat gevestigd heeft, ertoe gebracht in de archipelbuurt een zaak in luxe optiek, brillen, pince-nez en andere bijbehoorende artikelen, te openen.

Wij hebben deze zaak die in een der deftige patricierswoningen in deze straat gelegen is, bezocht en de rustige maar daarnaast deftige aankleeding van het geheel bewonderd.

De heer De Liefde, die gedurende een tiental jaren als zelfstandig opticien, bij de Fa. A. W. Heynen in het Noordeinde heeft gearbeid, heeft daar een bijzonder goede school gehad. Achter den winkel, die er keurig uitziet, is een ruime werkplaats, waar de nieuwste slijpmachines voor het slijpen van brilleglazen op medisch advies zijn ondergebracht. De gewoonste en kostbaarste face a mains, loupen en kijkers in luxe en gewone afwerking zijn in groote verscheidenheid voorhanden, terwijl een specialiteit dezer zaak is het maken en repareeren van antieke barometers. Wij houden ons ervan overtuigd dat deze nieuwe zaak groote levensvatbaarheid heeft, zoowel door de technische kennis van den ondernemer als door de noodzakelijkheid die wij in den aanhef van onze recensie voorop stelden.

***

In het flatgebouw Zoutmanstraat 98 is sinds eenigen tijd gevestigd het kantoor voor Adm. en Belastingzaken o.l.v. V. Koperberg c.s.

In een tijd als deze, waarin iedereen klaagt en een ieder spreekt over malaise, is het zeer noodig, dat de zakenman zich voorziet van een juiste boekhouding en een doelmatige deskundige contrôle er op.

Genoemd kantoor stelt zich beschikbaar voor het geven van economische adviezen, het inrichten en bijhouden van administraties, het opmaken van balansen en verlies- en winstrekeningen, van bedrijfsoverzichten, invullen van belastingbiljetten, het reclameeren tegen te hoogen aanslag e.d.

Bij ons bezoek aan dit kantoor, vertelde de heer Koperberg ons, dat hij zich bij telefonische of schriftelijke aanvragen, deze maand eens per week, gratis beschikbaar stelt, voor het geven van eenvoudige adviezen.

Wij raden U daarom aan U tijdig te voorzien van een deskundige voorlichting op het uitgestrekte gebied der administratie en niet te wachten tot u in moeilijkheden bent. Wendt u in het volste vertrouwen tot dit kantoor; U kunt er zeker van zijn, dat Uw belangen zoo goed mogelijk zullen worden behartigd, terwijl geheimhouding is verzekerd.

Aan hetzelfde adres bestaat gelegenheid om te worden opgeleid voor de verschillende boekhoudexamens (V. v. L., Mercurius), terwijl ook leerlingen van middelbare scholen in handelswetenschappelijke vakken kunnen worden bijgewerkt; leerlingen, die hun opleiding bij den heer K. hebben ontvangen, kunnen van hun succes verzekerd zijn.

Voor verdere bijzonderheden verwijzen wij u naar de advertentie, voorkomende in dit blad.

den V. B. het door de moeilijkheden met Japan heen te helpen, het zegt te vertrouwen op de bestaande tractaten, zooals dat van Washington, waardoor zijn integriteit verzekerd is, zooals dat van Kellogg, waardoor de oorlog is uitgebannen. Het vraagt toepassing van de artikelen van het V. B.'s pact, waarin de procedure is aangegeven, die het gebied van een V. B.'s lid veilig wil stellen door de vereenigde actie der andere leden. China mag niet beschouwd worden als een niet volwaardig V. B. lid, immers heeft die V. B. het niet alleen ten volle als lid opgenomen, maar heeft de Bond aan China zelfs een plaats in den V. B.'s raad toegewezen. China beseft dat de V. B. eigenlijk niets kan doen om Japan tot het naleven van een besluit te dwingen. Hoe verder het proces vordert, hoe meer duidelijk wordt dat de V. B. in deze machteloos is, maar met des te meer aandrang blijft China zeggen: ik doe alles wat men van een braaf V. B. lid kan vragen, waarom helpt gij mij niet, waarom past gij de middelen niet toe die in uw eigen pact aangegeven zijn, om, door economische sancties, e. d. m. een ondeugend, ongehoorzaam, onwillig boosdoener tot rede te brengen en aan een braaf, vredelievend lid recht te laten wedervaren? Zoo onderstreept China de onmacht van de Westersche methodes om in het Oosten de internationale politiek te beheerschen.

En Japan? In het jaar dat de V. B. nu al in het conflict gemoeid is, zijn de heeren te Genève herhaaldelijk met voorstellen of conclusies gekomen, die de betrokken partijen maar zoet hadden op te volgen, om alles op eenvoudige wijze uit en afgedaan te maken. Maar Japan trok telkens een streep door de berekening. Foei, zoo'n Japan! En Japan ging maar verder, steeds verder! Telkens weer een nieuwe conclusie, waardoor alles uit moest zijn. Telkens weer een streep er door. Telkens weer verder gaan van Japan. Eindelijk het middel, steeds beschikbaar als eigenlijk geen middel meer beschikbaar is. Een commissie. Zij zou ter plaatse toestanden en verhoudingen bestudeeren, daarna rapport, conclusies, voorstellen uitbrengen. Mannen van wereldreputatie werden er lid van, o.a. de vermaarde Dr. Schnee, voorzitter werd Lord Lytton.

Knappe mannen. Dapper hebben zij de volstrekt niet gemakkelijke zending volbracht, dapper hebben zij onpartijdig willen zien, dapper hebben zij Japan durven voorhouden wat 't naar hun opvatting misdaan heeft, dapper hebben zij voorstellen durven doen. Voorstellen! Maar weer zijn zij op z'n Westersch aan het idealiseeren gegaan! Voorstellen, die de betrokken partijen maar zoet hebben op te volgen, dan zal alles op eenvoudige wijze uit en afgedaan zijn. Maar weer heeft Japan een streep door de berekening gehaald. Weer is 't verder gegaan. Dit hadden de heeren kunnen weten, als zij de Oostersche mentaliteit doorgrond hadden. Zij hebben die mentaliteit blijkbaar niet ten volle leeren kennen bij hun verkenning van het verre Oosten.

Het studierapport vult vele bladzijden met inlichtingen; bij 't voorbereiden van een conclusie geeft het een vloed van beschouwingen: in en uit praten, het kan vriezen, het kan dooien. Wat in Mandschoerije gedaan is heeft zijn goede zijden, maar 't had toch niet mogen worden gedaan. De voorstellen komen dan zoowat hierop neer; invloedssferen afbakenen; toekennen van privilegies aan begrensde gedeelten; verzoening van de tegen elkander ingaande begrippen als nationale eischen tegenover rechten van China, en als orde, veiligheid, rust verzekeren tegenover geen bemoeienis van buiten; Rusland en Japan moeten vergeten wat gebeurd is. Het losmaken van Mantschoerije van het voormalige Chineesche rijk wordt verkeerd geacht, toch wil de commissie den toestand niet doen terugkeeren van een Mantschoerije beheerscht door de Nankingregeering. Zij beveelt aan autonomie binnen het kader der Chineesche souvereiniteit, hetgeen echter toch vrijwel hetzelfde is als bestaan heeft toen Tchang Tso Sin en zijn zoon gouverneur van Mantschoerije zijn geweest.

Het rapport werd 1 October openbaar gemaakt, het zou spoedig in Genève in behandeling genomen kunnen worden, zoo althans was de bedoeling. Japan haalde weer door alle berekeningen een streep en ging verder.

Tokio vroeg 6 weken uitstel van behandeling, 4 om te beraadslagen, 2 voor de reis van den specialen boodschapper naar Genève. *Japan erkende Mantschoerije als een zelfstandige onafhankelijke staat.* Voordat de afgezant op reis ging deed Japan reeds bekend maken, hoe 't zich tegenover het Lytton-rapport zou stellen. Het aan alle leden van den V. B. aan de Vereenigde Staten en aan de Sowjet-Unie nu reeds gezonden schema van het antwoord, dat volledig Genève zelf eerst eind October zou bereiken, constateerde:

1. Het rapport Lytton vertooont op verschillende punten een anti-Japansche strekking. 2. Door het ingrijpen van de Japansche troepen is het gelukt orde en rust in Mantsjoerije te herstellen. 3. In China bestaat geen geordende staat. Er heerscht veeleer anarchie. 4. De Chineesche regeering draagt de verantwoordelijkheid voor de anti-Japansche beweging, in het bijzonder voor den handelsboycot. 5. De Volkenbondscommissie heeft niet de juiste oorzaak van het Japansch-Chineesche conflict geconstateerd. Wanneer men de aanleiding van het Japansche ingrijpen in Mantsjoerije had begrepen, dan had men de schuld niet op Japan geschoven. 6. De bommen, die in het begin van December 1931 op den Zuid-Mantsjoerijschen spoorweg zijn geworpen, waren de eerste aanleiding tot het Japansche ingrijpen. 7. De afwijzende houding van de Volkenbondscommissie in zake de erkenning van den Mantsjoerijschen staat is te verklaren uit een niet kennen van de politieke situatie. 8. De Japansche regeering wijst een onder internationale contrôlestelling van Mantsjoerije af, daar deze oplossing onder alle omstandigheden onuitvoerbaar is. 9. De Volkenbondscommissie heeft haar conclusies getrokken op grond van ongeveer 1500 brieven, die zij heeft ontvangen van anti-Japanschgezinde particulieren.

Niet lang nadat deze punten opgesteld waren, werden geruchten verspreid over te Tokio gevoerde besprekingen tusschen Japansche politici en Chineesche diplomaten, tegenstanders van de regeering te Nanking, over een mogelijke samenvoeging der noordelijke Chineesche provinciën met Mantschoerije. Beschouwingen van verdere strekking maakten zelfs gewag van een beweging tot herstel der monarchie in China, onder bescherming van Japan. De voormalige keizer, die staatshoofd van Mantschoerije is, zou dan weer op den troon komen. Dit kan een soort van contra-rapport zijn, dat Peking en Tokio kan verzoenen. Geruchten?! 't Kan zijn, maar Japan zorgt ervoor de stemming te wekken, die 't noodig acht voor de besprekingen te Genève.

Officieus deelde men uit Tokio mede, dat de gedelegeerde Matsoeoka de volgende instructies voor de houding der delegatie bij de beraadslagingen van den Volkenbond heeft ontvangen:

1. Bij de beraadslagingen over de Mantsjoerijsche quaestie moet de Volkenbond de Japansche speciale belangen in Mantsjoerije erkennen. 2. De besprekingen moeten zich bewegen binnen het kader van het rapport Lytton en gevoerd worden vanuit het gezichtspunt, dat het Mantspoerijsche Rijk een onafhankelijke Staat is, die niets heeft uit te staan met de Chineesche republiek. 3. In geval de Volkenbond tot een besluit mocht komen, dat inbreuk maakt op de Japansche belangen, moet Matsoeoka officieel **verklaren, dat Japan uit den** bond treedt. 4. Ingeval de Volkenbond oog heeft voor de Japansche belangen, moet Matsoeoka voorstellen alle besprekingen over het Mantsjoerijsche vraagstuk drie of vier jaar uit te stellen.

Drie à vier jaren uitstellen. Dat kan, roept men uit, de V. B. toch niet aannemen. Maar Japan werkt door. De zaak wordt voor Matsoeoka gaar gekookt en hij zelf gaat naar Moskou, vóórdat hij te Genève komt. Men kon toch lezen:

„De Japansche ambassadeur te Moskou en de Sowjet-Russische ambassadeur te Tokio zijn in opdracht hunner regeeringen overeengekomen voorbesprekingen te openen, ten einde te kunnen komen tot een Russisch-Japansch non-agressiepact. Het ligt allereerst in het voornemen een vóórverdrag te sluiten op economisch en handelspolitiek gebied. Volgens de wenschen der Japansche regeering moeten de eigenlijke onderhandelingen midden December een aanvang nemen. Het vóórverdrag zal garantie inhouden voor Russische olie-, visscherij- en boschrechten. De Japanners zijn van plan Moskou voor de Sowjet-Russische aandeelen in den Chineeschen Oosterspoorweg een bod te doen. Het beoogde verdrag zal bovendien de Russisch-Mantsjoerijsche grens nauwkeurig vaststellen. Voorts zal het verdrag een bepaling bevatten betreffende de levering van Japansche machines en andere waren aan Rusland, ten einde „Rusland te steunen bij de tenuitvoerlegging van het Vijfjarenplan".

De Japansche vertegenwoordiger bij den Volkenbond, Matsoeoka, die thans op weg is naar Genève, zal eenige dagen te Moskou verblijven, ten einde met den Volkscommissaris voor Buitenlandsche Zaken, Litwinof, en Karachan te onderhandelen over de bijzonderheden van het te sluiten verdrag.

Voorwaarde voor het aanvaarden van een dergelijk verdrag zal natuurlijk zijn dat Mantsjoerije door Sowjet-Rusland wordt erkend."

Ongeveer terzelfder tijd zond Tokio nog een interessant veelzeggend bericht uit. Japan wil wel hooren van een wapenvermindering ter zee, overeenkomstig de Amerikaansche opvatting, maar 't wil dan tevens de in 1922 te Washington vastgestelde verhouding 5—5—3, Amerika, Engeland, Japan doen herzien, aangezien 't deze voor Japan te ongunstig acht.

Overweegt men dit alles en vraagt men zich af, waarheen kan dit leiden als de heeren in Genève straks het Lytton-rapport gaan behandelen?, dan lijkt 't niet onmogelijk, dat wat wij een Japansch-contrarapport noemden, grondslag kan worden van een vergelijk. Zou dit een terzijdezetten beteekenen van de veelvuldig begane veelzijdige schendingen van beklonken tractaten, elk der partijen zal dan wel een redeneering vinden waardoor zij haar houding als wijs en mooi weet te verdedigen.

Vindt Genève ook ditmaal daarentegen weer geen andere conclusie dan een vermaning in Westersch politieken trant tot de betrokken partijen, dan zal Japan er weer een streep door halen en verder gaan.

De kwestie lijkt ons dus zoo te staan: Japan heeft en houdt de leiding in de afwikkeling; de V. B. heeft slechts te kiezen, daarbij wel dan niet *bonne mine* te maken.

Wees uw eigen beschermengel, als de zaken niet naar wensch gaan. Trek een week of veertien dagen naar het buitenland, kom terug met een frisch hoofd en neem dan een overzicht van uw zaak, met dezelfde koelheid, waarmee een buitenstaander dat zou doen. Tien tegen één, dat u nog tot betere conclusies komt. (Maandblad „Succes").

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling Apeldoorn.

I. Agenda: bewaar dit.

Vrijdag 4 Nov.: K. v. d. Veer: „Lief en leed in de dessa".

Woensdag 30 Nov.: A. Pimentel: „Zes jaren onder de koppensnellers van Centraal Borneo."

Woensdag 21 Dec.: Dr. W. G. N. v. d. Sleen: „Suriname".

Woensdag 25 Januari: Dr. W. G. N. v. d. Sleen: „Curaçao, Aruba en Bonaire.

N.B. Alle lezingen zijn in de groote zaal van „La Bordelaise" en beginnen om 8 uur.

Entrée voor leden en 2 huisgenooten gratis, begunstigers persoonlijk vrijen toegang. Andere belangstellenden f 0.50.

II. Programma van den cursus voor leerkrachten in 6 lessen (bij genoegzame deelneming) begin 1933:

1. Over den Atlantischen Oceaan, Barbados, Trinidad, Venezuela.
2. Zwerftochten over Curaçao.
3. Curaçao en de Petroleum.
4. Paramaribo en omstreken.
5. Plantages, polders; Nickerie en Corantijn.
6. Het binnenland in.

Toegang: voor onderwijsbevoegden en leden van „Oost en West" (c.q. leden van andere vereenigingen, die garandeeren) f 2.— voor den heelen cursus. Alle andere belangstellenden f 3.—.

De lezingen van dr. v. d. Sleen zijn met stilstaande en bewegende beelden. Nadere mededéélingen volgen t.g.t.

Zegt het voort! Werft leden!

Voor het bestuur, de secr.:
J. C. BAARS, Jagersweg 42
Tel. 4027; postgiro 93038.

Afdeeling Nijmegen.

Zaterdag 5 November a.s. om 2.30 uur n.m. zal in den Stadsschouwburg de heer L. Maurenbrecher aan de hand van een reeks gekleurde lichtbeelden eene Causerie houden over: „Een tocht door den Archipel van West naar Oost" en „Grepen uit het leven van den Inlander". Leden en begunstigers (sters) hebben 't recht van vrije introductie.

HET BESTUUR.

Afdeeling Utrecht en Omstreken.

Winterprogramma 1932—1933.

October: Thee in het geografisch Instituut der Rijksuniversiteit. Spreker dr. Van der Sleen. Onderwerp: Suriname.

November: Lezing van prof. J. C. Kielstra. Onderwerp: De wereldcrisis en Ned.-Indië.

December: Lezing van Johan Koning. Onderwerp: „Merkwaardige vertellingen uit het zedeleven der inheemsche rassen.

Januari: Lezing van prof. dr. J. G. Sleeswijk. Onderwerp: Suriname en Curaçao. Indrukken uit onze West (met lichtbeelden naar eigen opnamen).

Februari: Lezing van den heer L. D. Petit, met lichtbeelden en films over het eiland Bali.

Maart: Spreker en onderwerp zal nader worden bekend gemaakt.

DE SECRETARESSE.

Afdeeling 't Gooi.

Seizoenopening op 25 October 1932.

Voor een goed gevulde zaal, er waren ongeveer 300 personen aanwezig, in de foyer van Hotel „Hof van Holland" hield de heer Maurenbrecher een interessante causerie over verschillende onderwerpen, toegelicht door een groot aantal bijzonder mooi gekleurde lichtbeelden, waarvan het aanwezige publiek volop genoten heeft, hetgeen het hartelijk applaus aan het einde der voordracht bewees. Er moet een ongelooflijk geduld en een groote liefde voor de natuur voor noodig zijn om een dergelijk schitterend resultaat te kunnen bereiken.

DE SECRETARIS.

Afdeeling 's Gravenhage.

Curaçao.

Voordracht Ir. E. F. Suringar.

Op 27 October hield Ir. E. F. Suringar een voordracht over Curaçao en een bezoek aan de olievelden van Venezuela. Spr. gaf een beeld van de ligging, bodemgesteldheid, productie en van het havenverkeer van het eiland, dat zich — dank zij de vestiging van de olieraffinaderij van de Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij aldaar — tot een der drukste havens van de wereld heeft ontwikkeld.

Vervolgens volgde een beschrijving van de olieterreinen, gelegen om de Golf van Maracaibo, alsmede van de boormethode, welke daar wordt toegepast.

Na de pauze werd het gesprokene verduidelijkt en nader toegelicht aan de hand van een 30-tal lantaarnplaatjes en van twee films, door spreker zelf opgenomen.

Na afloop werd spreker met een hartelijk applaus voor zijn interessante en boeiende causerie beloond.

De secretaris,
J. C. BAUDOIN.

Afdeeling Groningen.

Het Bestuur der afd. Groningen e.o. maakt bekend, dat op Vrijdag 4 November e.k. des namiddags ten 8 ure in de Commissiezaal van „de Harmonie" te Groningen door Dr. P. V. van Stein Callenfels, archaeoloog in Ned.-Indië, een voordracht zal worden gehouden, waarvan het onderwerp luidt: „De migratie der Papoea-Melanesoïden".

Toegang voor leden „Oost en West" vrij plus één huisgenoot. Toegangsprijs voor niet-leden f 0.50.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Voor de leden in Ned.-Indië.

De leden die in Ned.-Indië verblijven worden vriendelijk verzocht de door hen verschuldigde contributie aan hem over te maken, zoodra door hen ontvangen is een postwisselformulier en zulks teneinde verdere kosten op de inning dier contributie niet noodeloos te vergrooten.

De Hoofdvertegenwoordiger van Oost en West,
L. M. F. PLATE.

Informatie-Bureau.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Verkrijgbaar ad *f* 0.25 „**Curaçao**", **naar de laatste gegevens bewerkt door het Bestuur der afdeeling aldaar, welker secretaris, de heer H. J. C. Bodenburg Hellmund gaarne bereid is verdere informatiën omtrent Curaçao aan belanghebbenden te verstrekken**

West-Indische Commissie.

Vergadering op Donderdag 10 November e.k. te 2 uur, in het gebouw dezer Vereeniging, Korte Voorhout 6.

Punten van behandeling:
1. Opening.
2. Nieuwe samenstelling der Commissie.
3. Bespreking werkwijze der Commissie.
4. Rondvraag en Sluiting.

De Secretaris,
VAN DER BRUGH.

VAN DE REDACTIE.

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig, dat 27 Oct. j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken, werd 256 K.G. 953 G. bruto post verzonden met een netto gewicht van 230 K.G. 543 G.

De zending bevatte: 330 briefkaarten en postwissels; 14281 brieven t/m 5 gram; 1170 brieven t/m 10 gram; 2062 stuks boven 10 gram; 140 drukwerken, akten en monsters zwaarder dan 10 gram; 2550 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; tezamen 20533 stuks; benevens 2 postpakketten met een gewicht van 4 K.G.

Redactie-bijeenkomst.

Vergadering der Commissie van vaste medewerkers van het „Koloniaal Weekblad" op Maandag 7 November, des namiddags 4 uur, Korte Voorhout 6.

Luchtpost uit Indië.

Blijkens mededeeling van de Indische Postadministratie heeft het retourvliegtuig „Pelikaan" van den Holland-Indië-dienst 195 K.G. post aan boord, bestemd voor Nederland, benevens één postpakket met een gewicht van 1 K.G. 150 G.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

W. Philipsen, gedipl. gezaghebber bij het Binn. bestuur, p.a. J. van Breemen, Groenestraat 303, Nijmegen; P. Groenhart, onderwijzer, Noordzij 16, Bodegraven; A. J. P. Moereels, leeraar bij de H.B.S. te Bandoeng, Laan van Poot 268, Den Haag; prof. dr. W. A. Mijsberg, hoogleeraar bij de Geneeskundige Hoogeschool te Batavia, p.a. Mw. A. M. v. Roojen, Waldeck Pyrmontlaan 22, Amsterdam-Z.; R. W. A. van der Mull, commies 1e kl. b.d. P.T.T.-dienst, Hoofmanstraat 1z, Haarlem; A. H. Groeneveld, wnd. mulo-onderwijzer, tot 1 November Mariotteplein 44, Amsterdam-O., vanaf 1 Nov. p.a. Scheeres, Arntzeniusweg 1, boven.

Mutatiestaat van 26 October tot 2 November '32

Nieuwe Leden:	Voorgesteld door:
C. R. A. Eland, Groningen, Reigerstraat 19.	Het Afdeelingsbestuur van Groningen.
A. J. Folkerts, Groningen, Eeldersingel 2.	
Ir. L. F. E. van Hoogenhuijze, Groningen, Voorm. Stationsweg 1a.	
G. M. Steijn, Stationsweg 1a, Winsum (Gr.)	
Z. van Meerten, Mulo-onderwijzer, m.v., Arnhem, Prins Hendrikstraat 31a.	Eigen aanmelding.
B. Bos, Arnhem, Ernst Casimirlaan 11.	den heer B. J. Kraake te Arnhem.
G. D. Klein Lankhout, Arnhem, Burgemeesterplein 1. p.a. Pension Veeneman.	
W. van Baak, Hilversum, Pieter de Hooghlaan 56.	den heer W. Lubberts te Hilversum.
Dr. H. F. Minkema, Hoofdofficier van Gezondheid 1ste kl. K.M. b.d. Den Haag, van Aerssenstraat 254.	den heer J. Dolk te Den Haag.
J. R. Prinsen Geerligs, Den Haag, Taxusstraat 58.	Jhr. Mr. J. M. M. van Asch van Wijck te Den Haag.
Mevrouw L. Walter, Den Haag, Juliana van Stolberglaan 119.	Secretaris afdeeling Den Haag.

Nieuwe Begunstigers:	Voorgesteld door:
J. G. Koperberg, Den Haag, Papaverhof 25.	Secretaris afdeeling Den Haag.
C. de Radder, Den Haag, Soestdijkschekade 42.	
Mr. H. H. Schippers, Den Haag, Frankenslag 310.	

R. I. P.

Mevrouw P. de Haan—Wijs, Amersfoort, Kapelweg 16. - J. W. den Hartogh, Oud-Ingenieur Ver. van het kadaster, Den Haag, Amberboomstraat 51.

Adresveranderingen:

Mejuffrouw F. Ph. Brook, Onderwijzeres, m.v., van: Paramaribo, naar: Amsterdam, Utrechtsche Straat 108 boven.
J. Vroege, van: Deventer, Brink 81, naar: Baarn, Veldstraat 8. (Afd. 't Gooi).
R. A. Hermelijn, Agent K.P.M., van: Djambi, naar: Arnhem, Sweerts de Landasstraat 57.
P. C. Wilod Versprille, Oud-Kapitein N.-I.-L., Arnhem, van: Amsterdamsche weg 9b, naar: Onderlangs 22.
G. C. J. Bodde, oud-Generaal-Majoor Art. N.-I.-L., Den Haag, van: Bezuidenhout 197, naar: Emmastraat 151.
J. van Hasselt, oud-Kapitein N.-I.-L., Den Haag, van: Valkenboschlaan 170A, naar: Noordeinde 55.
J. J. M. A. Popelier, oud-Resident van Pekalongan, Den Haag, van: Anthonie Duijckstraat 95, naar: Prins Mauritsplein 5.
F. L. M. Schut, Arts, oud-Dirigeerend Off. v. Gez. 1ste kl., N.-I.-L., Den Haag, van: Alexanderplein, naar: Flat „Zorgvliet". Alex. Gogelweg 45.
J. Swartjes, oud-Luitenant-Kolonel N.I.L., thans te Nice, Grand Palais, Boulevard de Cimiez 2.
H. R. Rookmaker, thans Ass.-Resident van de Palembangsche Benedenlanden, van: Den Haag, Galvanistraat 77, naar: Palembang.
W. A. G. Perks, thans: Afdeelings-Secretaris van Madioen